ROZHODNUTIE KOMISIE

z 20. októbra 2004

o Štátnej Pomoci Nemecka v prospech Norddeutsche Landesbank – Girozentrale

(oznámené pod číslo C(2004) 3926)

(Iba znenie v nemeckom jazyku je autentické)

(Text s významom pre EHP)

(2006/738/ES)

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 88 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po výzve, aby členský štát a zainteresované strany zaujali stanovisko podľa uvedených článkov ([1]) a po zohľadnení ich pripomienok,

keďže:

I. KONANIE

(1) Predmetom konania je prevod troch krajinských správcovských inštitúcií na (ďalej len „LTS“) spolkovou krajinou Dolné Sasko na Norddeutsche Landesbank – Girozentrale (ďalej len „NordLB“). Konanie súvisí so šiestimi ďalšími konaniami proti Nemecku z dôvodu prevodov majetku na krajinské banky, najmä na Westdeutsche Landesbank Girozentrale (ďalej len „WestLB“).

(2) Komisia požiadala Nemecko listom z 12. januára 1993 o informácie týkajúce sa navýšenia kapitálu v banke WestLB v dôsledku integrácie s Inštitútom na podporu bytovej výstavby Wohnungsbauförderanstalt (ďalej len „WfA“), ako aj podobných navýšení vlastných prostriedkov krajinských bánk ostatných spolkových krajín. V liste sa uvádza aj otázka, v ktorých krajinských bankách došlo k prevodu verejného majetku určeného na pomoc i žiadosť o informácie k dôvodom, ktoré by oprávňovali tieto transakcie.

(3) Nemecko odpovedalo listom zo 16. marca 1993 a listom zo 17. septembra 1993. Komisia si vyžiadala ďalšie informácie listom z 10. novembra 1993 a listom z 13. decembra 1993, na ktoré Nemecko odpovedalo listom z 8. marca 1994.

(4) Spolkový zväz nemeckých bánk Bundesverband deutscher Banken e.V. (ďalej len „BdB“), ktorý zastupuje komerčné banky so sídlom v Nemecku, listom z 31. mája 1994 a listom z 21. decembra 1994 oznámil Komisii okrem iného, že zákonom zo 17. decembra 1991 sa previedli podiely spolkovej krajiny Dolné Sasko na majetku k podpore bytového fondu, poľnohospodárstva a živnostenského podnikania s účinnosťou od 31. decembra 1991 na NordLB. BdB považuje navýšenie vlastných prostriedkov NordLB, ktoré s tým bolo spojené, ako ohrozenie hospodárskej súťaže v prospech banky, keďže nedošlo k dohode o odmene za túto transakciu, ktorá by bola v súlade so správaním investora konajúceho trhovo. Druhým uvedeným listom preto podal BdB formálne sťažnosť a vyzval Komisiu začať proti Nemecku konanie podľa článku 93 ods. 2 Zmluvy o ES (teraz článok 88 ods. 2 Zmluvy o ES). Vo februári a marci 1995 a v decembri 1996 sa pridali viaceré jednotlivé banky k sťažnosti svojho zväzu.

(5) Komisia v úvode preverila prevod majetku na WestLB, vyhlásila však, že preverí prevody na iné krajinské banky, najmä na NordLB, vzhľadom na výsledky vo veci WestLB ([2]). Rozhodnutím 2000/392/ES ([3]) v tejto veci vyhlásila v roku 1999 opatrenie pomoci (rozdiel medzi zaplatenou odmenou a trhovo obvyklou odmenou) za nezlučiteľnú so spoločným trhom a nariadila vrátenie pomoci. Súd prvého stupňa Európskeho spoločenstva toto rozhodnutie zrušil rozsudkom zo 6. marca 2003 z dôvodu nedostatočného odôvodnenia dvoch prvkov pri stanovení výšky odmeny, v ostatných častiach však rozhodnutie potvrdil v plnom rozsahu. Komisia vydala 20. októbra 2004 po upozornení o dorozumení medzi sťažovateľom, WestLB a spolkovou krajinou Severné Porýnie-Vestfálsko nové rozhodnutie, ktoré zohľadnilo body kritizované súdom.

(6) Komisia v nadväznosti na rozhodnutie 2000/392/ES požiadala Nemecko listom z 1. septembra 1999 o informácie k prevodom na ostatné krajinské banky. Nemecko odpovedalo v liste z 8. decembra 1999 informáciami

([1]) Ú. v. EÚ C 81, 4.4.2003, s. 2.

([2]) Ú. v. ES C 140, 5.5.1998, s. 9.

([3]) Ú. v. ES L 150, 23.6.2000, s. 1; Nemecko podalo opravné prostriedky (vec C 376/99), prostredníctvom Severného Porýnia-Vestfálska (vec T-233/99) a WestLB (vec T 228/99); Komisia začala konanie o porušení zmluvy (vec C 209/00).

k prevodu krajinských správcovských inštitúcií spolkovej krajiny na NordLB, ktoré boli po ďalšej žiadosti Komisie doplnené listom z 22. januára 2001.

(7) Komisia požiadala listom z 1. marca 2001 o ďalšie údaje, najmä k prevodom kapitálu zväzu Niedersächsischer Sparkassen und Giroverband (ďalej len „NSGV“), na ktorý Nemecko odpovedalo listom z 15. mája 2001.

(8) Komisia listom z 13. novembra 2002 oznámila Nemecku svoje rozhodnutie začať s ohľadom na prevod majetku na podporu zo spolkovej krajiny Dolné Sasko na NordLB konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES. Komisia zároveň začala aj konanie z dôvodu podobných prevodov majetku na Bayerische Landesbank – Girozentrale, na Landesbank Schleswig-Holstein – Girozentrale, na Hamburgische Landesbank – Girozentrale a Landesbank Hessen-Thüringen. Už v júli 2002 začala Komisia konanie týkajúce sa prevodu majetku na Landesbank Berlin.

(9) Rozhodnutia o začatí konaní boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie ([1]). Komisia vyzvala ostatné zainteresované strany o zaujatie stanoviska.

(10) Nemecko zaujalo listom z 11. apríla 2003 stanovisko k začatiu konania vo veci NordLB.

(11) Listom z 29. júla 2003 zaujal BdB stanovisko spoločne ku všetkým rozhodnutiam o začatí konaní z 13. novembra 2002. K stanovisku BdB zaslalo Nemecko listom z 30. októbra 2003 reakciu krajinskej vlády Severného Porýnia-Vestfálska a WestLB AG, ktorá sa vzťahuje na konanie proti prevodu LTS na NordLB.

(12) Nemecko na ďalšiu žiadosť Komisie o informácie z 1. septembra 2003 postúpilo listom z 28. októbra 2003 ďalšie informácie a reagovalo na stanovisko BdB k NordLB.

(13) Komisia 7. apríla 2004 a 3. mája 2004 listom požiadala Nemecko o ďalšie informácie, na ktoré odpovedalo listom z 27. mája 2004 a listom z 28. júna 2004. Nemecko postúpilo 16. augusta a 9. septembra 2004 doplňujúce stanoviská k svojmu predchádzajúcemu návrhu.

(14) Sťažovateľ BdB, spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko a WestLB AG postúpili 19. júla 2004 predbežnú dohodu o primeranej odmene za prevedený majetok. Na tejto odmene by sa podľa ich názoru malo zakladať rozhodnutie Komisie. Rovnako postúpili BdB, spolková krajina Dolné Sasko a NordLB návrh dohody o primeranej odmene za prevedený majetok LTS. Následne boli Komisii doručené viaceré listy týchto zúčastnených strán i Nemecka. Konečné znenie dohody o prevode majetku LTS na NordLB bolo Komisii doručené 7. októbra 2004.

II. PODROBNÝ OPIS OPATRENÍ

1. *NORDDEUTSCHE LANDESBANK – GIROZENTRALE*

(15) NordLB, do ktorej boli vložené LTS, je verejnoprávny úverový ústav právnej formy ústavu verejného práva so sídlom v Hannoveri, Braunschweigu, Magdeburgu a Schwerine. S koncernovou bilančnou sumou asi 193 mld. eur (rozhodujúci deň 31. december 2003) je jednou z najväčších bánk Nemecka. NordLB v súčasnosti zamestnáva asi 9 500 pracovníkov.

(16) NordLB vznikla v roku 1970 spojením štyroch verejnoprávnych úverových inštitútov (Niedersächsische Landesbank, Braunschweigische Staatsbank vrátane Braunschweigische Landessparkasse, Hannoversche Landeskreditanstalt a Niedersächsische Wohnungskreditanstalt-Stadtschaft).

(17) V čase, v ktorom nadobudol účinnosť preverovaný prevod kapitálu boli vlastníkmi NordLB spolková krajina Dolné Sasko s podielom 60 % a zväz Niedersächsischer Sparkassen- und Giroverband (ďalej len „NSGV“), združenie verejného práva, s podielom 40 %.

(18) V dvoch štátnych zmluvách z roku 1991, resp. 1992 sa spolkové krajiny Dolné Sasko, Sasko-Anhaltsko a Meklenbursko – Predné Pomoransko zhodli o prevádzkovaní NordLB ako spoločného ústavu krajín. S účinnosťou od 12. januára 1993 sa zmenila štruktúra vlastníckych podielov a ručiteľov takto: krajina Dolné Sasko 40 %, NSGV 26,66 %, krajina Sasko-Anhaltsko 10 %, krajina Meklenbursko – Predné Pomoransko 10 %, Sparkassenbeteiligungsverband Sachsen-Anhalt (ďalej len „SBV“) 6,66 %, Sparkassenbeteiligungszweckverband Mecklenburg-Vorpommern (ďalej len „SZV“) 6,66 %.

(19) Podľa stanov prináležia NordLB úlohy krajinskej banky, centrálnej sporiteľne a komerčnej banky. Ďalej môže prevádzkovať iné obchody akéhokoľvek druhu, ktoré slúžia účelu banky, jej nositeľov i komunálnych združení v spolkových krajinách. V regióne Braunschweigu operuje NordLB ako sporiteľňa. NordLB ponúka finančné služby pre súkromných klientov, firemných klientov, inštitucionálnych klientov, štát a obce a je významným aktérom na medzinárodných kapitálových trhoch, a to tak na vlastný účet i pre iných emitentov dlžobných titulov. Ako mnohé iné nemecké univerzálne banky vlastní aj NordLB celý rad podielov na finančných inštitúciách a ďalších podnikoch.

([1]) Ú. v. EÚ C 81, 4.4.2003 s. 2.

(20) NordLB je zastúpená na významných finančných a obchodných trhoch sveta. Banka prevádzkuje burzovú kanceláriu vo Frankfurte, pobočky v Londýne, New Yorku, Singapure, Štokholme, Helsinkách a Šanghaji, zastúpenia v Osle, Taline a Pekingu a taktiež dcérske spoločnosti v Londýne, Zürichu, Luxemburgu, Rige, Vilniuse a Varšave.

(21) V roku 2003 dosahoval podiel vlastných prostriedkov NordLB na úrovni inštitútu 11,5 % a na úrovni koncernu 10,1 %; podiel vlastného kapitálu dosahoval na úrovni inštitútu 7,1 % a 6,3 % na úrovni koncernu. Výnosnosť vlastného kapitálu bola v roku 2003 [...] (*) %.

2. *KRAJINSKÉ SPRÁVNE INŠTITÚCIE (LTS)*

(22) V roku 1948 zriadila spolková krajina Dolné Sasko „správnu inštitúciu“, ktorej úlohou bola podpora sociálnej bytovej výstavby. Na základe takzvanej dohody o správe medzi spolkovou krajinou a NordLB prevzala NordLB správu majetku na podporu a úlohy, ktoré vykonávala správna inštitúcia. Na základe tejto a ďalších zmlúv o správe rovnakého druhu sa NordLB stala právnym – ale nie hospodárskym – vlastníkom a fiduciárnym správcom majetku na podporu bytovej výstavby, agrárnu a hospodársku podporu krajiny. Podporné pôžičky boli poskytované vo vlastnom mene, ale ekonomicky na účet krajiny.

(23) Spolu tri správcovské inštitúcie nie sú právne samostatné, sú však vedené ako samostatné, ekonomicky, personálne a organizačne oddelené obchodné úseky NordLB. Tieto tri správcovské inštitúcie sú oslobodené od dane z príjmu právnických osôb, živnostenskej dane a dane z majetku.

(24) *LTS-Wohnungswesen* spravuje majetok na bytovú výstavbu a taktiež krajinské záruky na podporu bytovej výstavby. Podporuje najmä novú výstavbu a modernizáciu bytov v osobnom vlastníctve a nájomných bytov i kúpu a nadobudnutie bytov do vlastníctva.

(25) *LTS-Agrar* spravuje verejné pôžičky a dotácie na podporu poľnohospodárstva, najmä agrárne investície do rastlinnej výroby a opatrenia lesného hospodárstva.

(26) *LTS-Wirtschaft* schvaľuje a spravuje pôžičky a dotácie v oblasti podpory hospodárstva, ťažiskovo investície drobných a stredných podnikov i zakladania existencie. Má na starosť iniciatívu Spoločenstva INTERREG a je uznávaným finančným sprostredkovateľom v rámci „Joint European Venture“ (JEV).

3. *KAPITÁLOVÉ POŽIADAVKY PODĽA SMERNICE O VLASTNÝCH ZDROJOCH*

(27) Podľa smernice Rady 89/647/EHS z 18. decembra 1989 o kapitálovej primeranosti úverových inštitúcií ([1]) (ďalej len „smernica o kapitálovej primeranosti“) a smernice Rady 89/299/EHS zo 17. apríla 1989 o vlastných zdrojoch úverových inštitúcií ([2]) (ďalej len „smernica o vlastných zdrojoch“), podľa ktorých bol novelizovaný zákon o poskytovaní úverov (ďalej len „KWG“), musia banky disponovať záručným kapitálom vo výške 8 % svojich vážených rizikových aktív. Minimálne štyri percentuálne body z toho musí predstavovať takzvaný vlastný kapitál (kapitál „prvého poradia“), zahŕňajúci kapitálové súčasti, ktoré sú úverovej inštitúcii neobmedzene a bezprostredne k dispozícii na okamžité krytie rizík alebo strát. Vlastný kapitál má rozhodujúci význam pre celkové vybavenie banky vlastnými prostriedkami v zmysle dohľadu, pretože doplnkový kapitál (kapitál „druhého poradia“) sa uznáva na krytie rizikových obchodov banky len do výšky existujúceho vlastného kapitálu.

(28) K 30. júnu 1993 mali nemecké banky prispôsobiť primeranosť svojho záručného kapitálu novým požiadavkám podľa smernice o kapitálovej primeranosti a smernice o vlastných zdrojoch ([3]).

(29) Pred realizáciou smernice o kapitálovej primeranosti do nemeckého práva boli mnohé krajinské banky pomerne slabo vybavené záručným kapitálom. Pre dotknuté úverové inštitúcie bolo preto naliehavo potrebné posilnenie základne vlastného kapitálu, aby zabránili obmedzeniu svojej podnikovej expanzie alebo aspoň zachovali svoj jestvujúci objem obchodu.

(30) Z dôvodu napätej situácie v štátnom rozpočte však štátni vlastníci nemohli poskytnúť čerstvý kapitál, na druhej strane si neželali ani privatizáciu a financovanie dodatočného kapitálu cez finančné trhy. Z tohto dôvodu padlo rozhodnutie uskutočniť prevody majetku, resp. kapitálu, napr. v prípade WestLB majetku Inštitútu na podporu bytovej výstavby spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko (ďalej len „WfA“), v prípade NordLB uvedeného majetku na podporu troch LTS.

(*) Dôverná informácia.

([1]) Ú. v. ES L 386, 30.12.1989, zrušená a nahradená smernicou 2000/12/ES, Ú. v. ES L 126, 26.5. 2000.

([2]) Ú. v. ES L 124, 5.5.1989, zrušená a nahradená smernicou 2000/12/ES, Ú. v. ES L 126, 26.5. 2000.

([3]) Podľa smernice o kapitálovej primeranosti musia banky disponovať záručným kapitálom vo výške 8 % svojich vážených rizikových aktív, zatiaľ čo stará nemecká úprava požadovala 5,6 %; ale táto výška vychádzala z definície vlastných prostriedkov, ktorá bola užšia ako definícia platná od účinnosti smernice o vlastných zdrojoch.

4. *PREVOD LTS A JEHO DOPAD*

a. PREVOD

(31) Zákon o prevode majetku na podporu spolkovej krajiny Dolné Sasko do záručného vlastného kapitálu Norddeutsche Landesbank – Girozentrale ([1]), ktorý bol prijatý 17. decembra 1991 dolnosaským krajinským snemom, splnomocnil ministerstvo financií spolkovej krajiny previesť podiely spolkovej krajiny na majetku na podporu troch LTS na NordLB ako vlastný kapitál za trhovú hodnotu. Okrem toho sa spolková krajina zaviazala, udržať prevedený majetok na podporu v sume na trhovej hodnote minimálne 1,5 mld. DEM.

(32) Spolková krajina Dolné Sasko a NordLB uzavreli na základe zákona 20. decembra 1991 zmluvu o vklade, ktorou spolková krajina previedla svoje podiely na príslušnom majetku na podporu na NordLB ako záručný vlastný kapitál. Účelom prevodu majetku na podporu bolo navýšenie vlastného kapitálu NordLB uznaného bankovým dohľadom o 1,5 mld. DEM.

b. HODNOTA LTS

(33) NordLB požiadala 21. februára 1992 audítorskú spoločnosť Treuarbeit AG o stanovenie hodnoty vloženého majetku k 31. decembru 1991. Spoločnosť dospela k záveru, že prevedený majetok má celkovú hodnotu 1,7544 mld. DEM, a potvrdila, že účelová rezerva vytvorená v súvislosti s vkladom a vykazovaná v súvahe NordLB k 31. decembru 1991 ako vlastný kapitál vo výške 1,5 mld. DEM je hodnotná.

(34) Hodnota majetku, ktorý previedla spolková krajina Dolné Sasko do NordLB, sa priebežne zisťuje. Nasledujúca tabuľka predstavuje zistené hodnoty do konca roku 2003:

Rozhodujúci deň	Hodnota v mil. DEM
31.12.1991	1 754,4
31.12.1992	[...]
31.12.1993	[...]
31.12.1994	[...]
31.12.1995	[...]
31.12.1996	[...]
31.12.1997	[...]
31.12.1998	[...]
31.12.1999	[...]
31.12.2000	[...]
31.12.2001	[...]
31.12.2002	[...]
31.12.2003	[...]

([1]) *Dolnosaská zbierka zákonov a nariadení*, č. 47/1991, s. 358.

(35) Na základe posudku spoločnosti Treuarbeit AG požiadala NordLB 26. februára 1992 Spolkový orgán dohľadu nad poskytovaním úverov (ďalej len „BAKred“) o uznanie účelovej rezervy vo výške 1,5 mld. DEM ako záručných vlastných prostriedkov podľa § 10 ods. 2 veta 2 KWG.

(36) Orgán BAKred uznal 26. júla 1993 sumu 1,5 mld. DEM predbežne ako záručný vlastný kapitál. Po objasnení, ktoré si vyžiadal BAKred od spolkovej krajiny Dolné Sasko ohľadne jeho záväzku na udržanie hodnoty aktív na minimálne 1,5 mld. DEM, orgán dohľadu uznal 22. novembra 1993 definitívne, že už netrvajú jeho počiatočné pochybnosti o hodnotnosti účelovej rezervy. Predtým ako orgán BAKred formálne uznal majetky LTS ako vlastný kapitál, strpel BAKred skutočné užívanie majetkov na podporu na podloženie záruky, ak to bolo potrebné, aby boli splnené príslušné platné predpisy o primeranosti vlastných zdrojov.

(37) Hodnota 1,5 mld. DEM sa od okamihu vkladu vykazovala ako súhrnná účelová rezerva pod vlastným kapitálom NordLB, zatiaľ čo príslušný rozdiel k hodnote majetku sa zúčtoval ako rezerva na záväzky zo zmluvy o vklade.

(38) Nemecko uviedlo, že z vloženého majetku bolo ročne potrebných približne 100 mil. DEM na podloženie samotných podporných operácií. Celkový zvyšok majetku bol od uznania orgánom BAKred k dispozícii NordLB na podloženie komerčných operácií. Pred uznaním orgánom BAKRed bola k dispozícii pre komerčný obchod len tá časť aktív, ktorá bola skutočne potrebná na splnenie predpisov o primeranosti vlastných zdrojov.

(39) Pre komerčný obchod boli k dispozícii tieto sumy:

Rok 1992	Hodnota, ktorá podľa informácií Nemecka bola k dispozícii pre komerčný obchod, v mil. DEM
Január	120
Február	101
Marec	145
Apríl	109
Máj	71
Jún	0
Júl	0
August	0
September	0
Október	19
November	63
December	162

Rok 1993	Hodnota, ktorá podľa informácií Nemecka bola k dispozícii pre komerčný obchod, v mil. DEM
Január	133
Február	133
Marec	207
Apríl	147
Máj	174
Jún	1 143
Júl	1 222
August	1 071
September	1 176
Október	1 204
November	1 149
December	1 197

Nezávisle od využiteľnosti majetku v súlade s dozorným právom, je NordLB voči spolkovej krajine zmluvne zaviazaná oznámiť pred začiatkom každého obchodného roka výšku predpokladaného využitia aktív LTS (takzvané zdokladovanie kapitálu). Na rok 1992 oznámila NordLB 180 mil. DEM. Na rok 1993 bolo vyčlenených 1,4 mld. DEM. Od roku 1994 sa kryje kapitál oznámený spolkovej krajine s maximálnou hodnotou, ktorá bola k dispozícii pre komerčný obchod (rozdiely voči sume 1,5 mld. DEM boli potrebné na podporné operácie).

Rozhodujúci deň	Vyčlenený kapitál v mil. DEM
31.12.1991	–
31.12.1992	180
31.12.1993	1 400
31.12.1994	1 400
31.12.1995	1 390
31.12.1996	1 390
31.12.1997	1 390
31.12.1998	1 390
31.12.1999	[...]
31.12.2000	[...]
31.12.2001	[...]
31.12.2002	[...]
31.12.2003	[...]

c. VPLYVY PREVODU AKTÍV LTS NA NORDLB

(40) Podľa informácií Nemecka mala NordLB k 31. decembru 1991 vlastný kapitál vo výške 2,043 mld. DEM a doplnkový kapitál vo výške 543 mil. DEM. V pomere k vtedajšej základni vlastného kapitálu v objeme celkove 2,586 mld. DEM navýšil teda aktíva v objeme 1,5 mld. DEM základňu vlastného kapitálu o 58 %.

(41) Možnosť rozšírenia obchodu s váženými rizikovými aktívami na 100 % sa zvýšila faktorom 12,5, t. j. o asi 17,5 mld. DEM. V skutočnosti však navýšením vlastných prostriedkov o asi 1,4 mld. DEM je možné ďaleko viac rozšíriť prípustný objem úverov, keďže sa rizikové aktíva banky obvykle neváži 100 % rizikom. Keďže navýšenie vlastného kapitálu umožnilo NordLB prijať ďalší doplnkový kapitál, zväčšila sa jej kapacita poskytovania úverov nepriamo ešte viac.

d. ODMENA ZA PREVOD LTS

(42) V § 7 ods. 1 zmluvy o vklade z 20. decembra 1991 bola dohodnutá odmena vo výške 0,5 % p. a. po zdanení za prevod aktív všetkých troch LTS. Odmena sa platí ročne za predchádzajúce obdobie. Na tento účel určí NordLB do 31. januára príslušného nasledujúceho obchodného roka výšku odmeny. Sadzba odmeny sa vzťahuje podľa zmluvného ustanovenia na ohlásené využitie rezerv vytvorených podľa zmluvy o vklade, t. j. len na „vyčlenený“ kapitál. Podľa toho boli zaplatené nasledujúce sumy:

Rozhodujúci deň	Vyčlenený kapitál v mil. DEM	Úroková sadzba	Zaplatená odmena v mil. DEM
31.12.1992	180	0,5 %	0,9
31.12.1993	1 400	0,5 %	7
31.12.1994	1 400	0,5 %	7
31.12.1995	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1996	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1997	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1998	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1999	[...] (*)	0,5 %	[...]
31.12.2000	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2001	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2002	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2003	[...]	0,5 %	[...]

(43) Podľa zmluvy o vklade má spolková krajina Dolné Sasko navyše právo odoberať úroky a splátky, zo spätných tokov do aktív, ak trhová hodnota aktív prekročí sumu 1,5 mld. DEM. V čase do marca 2003 bolo podľa informácií Nemecka odobratých celkove 473,88 mil. DEM (242,29 mil. eur). To zodpovedá podľa názoru Nemecka

(*) Dôverná informácia

prirážke úrokov k dohodnutým 0,5 % p. a. vo výške asi 2,79 – 2,85 % ročne.

e. VKLADY KAPITÁLU DRUHÉHO VLASTNÍKA – NSGV

(44) Počas prípravných rokovaní k prevodu aktív LTS na NordLB spolková krajina Dolné Sasko jasne zdôraznila voči vtedajšiemu jedinému druhému nositeľovi záruk NSGV, že vychádza zo spoločnej zodpovednosti pri financovaní oboch nositeľov, a že NSGV musí poskytnúť vlastný príspevok podľa svojho kapitálového podielu vo výške 40 %. V prípade problémov by bola potrebná diskusia o zmene vlastníckych pomerov.

(45) Návrh dohody, ktorá sa mala uzatvoriť medzi oboma ručiteľmi, bol priložený k návrhu zákona z 15. októbra 1991. Okamžitému podpisu tejto dohody „nositeľov záruk" bránila podľa informácií Nemecka len skutočnosť, že sa počítalo so spoločným podpisom spolkovej krajiny Saska-Anhaltska a SBV, ale SBV vo vtedajšej dobe ešte nebol založený. Pri uzatvorení zmluvy o vklade 20. decembra 1991 rozhodlo zhromaždenie nositeľov záruk, ktoré sa v tom čase skladalo zo spolkovej krajiny Dolné Sasko a NSGV, o uzavretí takejto dohody nositeľov záruk. Dohoda sa uzavrela po nadobudnutí platnosti štátnej zmluvy v súčinnosti spolkovej krajiny Sasko-Anhaltsko a SBV 5. marca 1992.

(46) NSGV splnil podľa informácií Nemecka následne svoje povinnosti z dohody nositeľov práv z 5. marca 1992 a navýšil v júli a októbri 1994 bankovým dohľadom uznané vlastné prostriedky NordLB dvomi následne bližšie opísanými opatreniami zo svojej strany o celkove 1 mld. DEM (podľa jeho vtedajšieho kapitálového podielu v NordLB vo výške 40 %).

(i) ***Osobitný rezervný fond LBS vo výške 450 mil. DEM***

(47) Stavebná sporiteľňa Landesbausparkasse (LBS), ktorá dovtedy bola integrovaná do NordLB, bola po rokovaniach koncom roku 1993 medzi spolkovou krajinou, NSGV a NordLB zákonom zo 6. júna 1994 s účinnosťou od 1. júla 1994 vyčlenená z NordLB a osamostatnená ako právne spôsobilý ústav verejného práva.

(48) Dovtedy boli v internom pomere nositeľov záruk spolková krajina Dolné Sasko so 60 % a NSGV so 40 % vlastníkmi LBS. Hodnota LBS bola vyčíslená na 900 mil. DEM. Dohodlo sa, že NordLB vyberie z LBS pred odčlenením 450 mil. DEM a NSGV vloží tú istú sumu opäť do LBS. Toto opatrenie vo výške 450 mil. DEM bolo NSGV pod podmienkou, že NSGV uskutoční ďalší majetkový vklad vo výške 550 mil. DEM, započítané na jeho záväzok z dohody nositeľov záruk vložiť do NordLB 1 mld. DEM.

(49) Vybratú sumu 450 mil. DEM zaúčtovala NordLB do rezervného fondu zisku formou osobitného rezervného fondu ako doplnkový záručný vlastný kapitál v zmysle predpisov o bankovom dohľade. Osobitný rezervný fond bude kumulovane úročený 7,5 % p. a. pred zdanením a prináleží v internom pomere nositeľov záruk spolkovej krajine vo výške 60 % a NSGV vo výške 40 %.

(ii) ***Tichý vklad vo výške 550 mil. DEM***

(50) NSGV a NordLB uzavreli podľa informácií Nemecka 10. októbra 1994 zmluvu o majetkovom vklade podľa § 10 ods. 4 KWG. NSGV sa v zmluve zaviazal, s účinnosťou k 10. októbru 1994 uskutočniť majetkový vklad formou tichého podielu vo výške 550 mil. DEM u NordLB za vyplatenie odmeny závislej od zisku, ktorej výška vyplýva z bližšie špecifikovanej úrokovej sadzby pre desaťročné dlhopisy na doručiteľa vo výške 7,91 % plus marže 1,2 % p. a. Na tomto základe je možné vypočítať podľa informácií nemeckých orgánov celkové úročenie vo výške 9,11 %, ktoré zodpovedá trhovo obvyklej odmene za tiché podielnictvo a zároveň odmene, ktorá sa vyplatí spolkovej krajine Dolné Sasko za vklad aktív do záručného vlastného kapitálu. Vklad bol podľa informácií nemeckých orgánov zmluvne uskutočnený a uznaný ako záručný vlastný kapitál NordLB v zmysle bankového dohľadu.

III. STANOVISKO ZÚČASTNENÝCH STRÁN

1. *SŤAŽNOSŤ A PRIPOMIENKY SŤAŽOVATEĽA*

(51) BdB vidí v prevode aktív LTS a tým spojenom navýšení vlastných prostriedkov NordLB ohrozenie súťaže v prospech NordLB, keďže NordLB neposkytla žiadnu odmenu, ktorá by bola v súlade so zásadou trhovo konajúceho investora.

(52) Podľa názoru BdB nie je uplatňovanie zásady investora konajúceho podľa trhového hospodárstva obmedzená na stratové podniky alebo podniky, ktoré by vyžadovali sanáciu. Investora pri jeho rozhodnutí o investícii nevedie otázka, či príslušný podnik vôbec hospodári rentabilne, ale preveruje či výnos zodpovedá trhu obvyklej sadzbe. Ak by sa vklady kapitálu štátu a obcí preverovali z hľadiska pomoci len vtedy, ak by išlo o stratové podniky, viedlo by to k zhoršeniu postavenia komerčných podnikov, ktoré nie je v súlade s článkom 86 ods. 1 Zmluvy o ES.

(53) Zároveň nie je možné uplatniť článok 295 Zmluvy o ES na to, aby sa prevod LTS vyňal z rozsahu platnosti práva súťaže. Z článku je možné nanajvýš odvodiť slobodu štátu vytvoriť takýto zvláštny majetok; hneď ako majetok prechádza na komerčne fungujúci podnik, treba však uplatniť pravidlá súťaže.

(54) BdB konštatoval vo svojej sťažnosti, že otázku, aká odmena je primeraná za vklad aktív, najmä v prípade NordLB treba zodpovedať na základe metodiky, na ktorej sa zakladá

rozhodnutie Komisie v prípade WestLB z 8. júla 1999. Teda sa v prvom kroku porovná kapitál, ktorý bol daný k dispozícii s nástrojmi vlastného kapitálu. V druhom kroku sa má určiť minimálna odmena, ktorú by očakával investor za konkrétnu investíciu vlastného kapitálu do krajinskej banky. Na koniec sa vypočítajú prípadné prirážky a zrážky z dôvodu špecifík prevodu.

Porovnanie s inými nástrojmi vlastného kapitálu

(55) BdB dospel k výsledku, že vklad aktív LTS do NordLB – rovnako ako vo všetkých ostatných konaniach kvôli vkladom kapitálu v krajinských bankách – je porovnateľný s vkladom do kmeňového kapitálu.

(56) Vklad aktív nie je porovnateľný s kapitálom na pôžitkové práva, pretože pôžitkové listy predstavujú len doplnkový kapitál. V Nemecku boli vlastným kapitálom v príslušných termínoch vkladov, teda najmä koncom roku 1991, jedine kmeňový kapitál (a rezervy v zmysle § 10 ods. 2 KWG) a tiché vklady. Porovnanie s tichými účasťami treba vo všetkých prípadoch vylúčiť. Po prvé investor poskytne tiché vklady len na obmedzený čas. Investor teda nemôže očakávať, že za tichý vklad dostane taký istý výnos, ako za nástroje vlastného kapitálu uznané bankovým dohľadom bez časového obmedzenia, ako najmä prídel do kmeňového kapitálu.

(57) Ak sa po druhé argumentuje, že pridelený kapitál na základe dohôd medzi vlastníkmi krajinskej banky ručí následne po kmeňovom kapitále, neslobodno z toho vyvodzovať znížené riziko pre investora. Vložený kapitál tvorí významnú časť celkového vlastného kapitálu. Preto je veľmi pravdepodobné, že vnesený kapitál sa použije minimálne čiastočne pri stratách ([1]).

(58) Rozdielna kvalita tichých vkladov v porovnaní s kapitálom, ktorý bol vnesený vkladom aktív do krajinských bank, bola po tretie potvrdená bazilejským výborom pre bankový dohľad vo vzťahu na definíciu vlastného kapitálu z hľadiska bankového dohľadu. Podľa nej treba uznať tiché vklady z hľadiska bankového dohľadu len ako takzvaný kapitál Lower-Tier-1. Tento kapitál smie tvoriť len 15 % požadovanej úrovne vlastného kapitálu, t. j. pri úrovni vlastného kapitálu vo výške 4 % by mali 3,4 % predstavovať základný kapitál a otvorené rezervy (napr. vložené účelové rezervy do krajinských bánk). Okrem toho sú druhoradé nástroje vlastného kapitálu, napr. prednostných akcií alebo pôžitkových listov, prijímané bankami len v malom rozsahu. V dôsledku tlaku ratingových agentúr takmer nikdy nedosahujú – úplne inak ako v tu posudzovaných prípadoch – viac ako 10 % celkového vlastného kapitálu banky. Na tomto základe nie je možné uplatniť tiché účasti na veľké objemy, ktoré investuje investor sám.

Minimálna odmena za investíciu kmeňového kapitálu do krajinskej banky

(59) BdB uvádza, že všetky metódy na stanovenie primeranej odmeny (výnosu) za poskytnutý kmeňový kapitál vychádzajú z bezrizikového výnosu a pripočítavajú rizikovú prémiu. Metódy vychádzajú z nasledovného základného princípu:

Očakávaný výnos rizikovej investície

=

bezrizikový výnos + riziková prémia za rizikovú investíciu

(60) Pri určení bezrizikového výnosu vychádza BdB z výnosov dlhodobých štátnych obligácií, keďže pri pevne úročených cenných papieroch štátnych emitentov ide o investíciu s najnižším alebo žiadnym rizikom. Na odstránenie vplyvov inflácie sa pritom na každé obdobie vkladu určí sadzba výnosu z dlhodobej štátnej obligácie bez zohľadnenia očakávanej inflácie. Na odhad dlhodobej bezrizikovej základnej úrokovej sadzby sa potom k „reálnej základnej úrokovej sadzbe“ v príslušnom čase pripočíta odhad dlhodobej priemernej očakávanej inflácie vo výške 3,6 %.

(61) *Trhová riziková prémia* sa určí podľa názoru BdB v prvom kroku z rozdielu medzi dlhodobým priemerným výnosom z akcií a štátnych obligácií.

(62) V druhom kroku určuje BdB beta-hodnotu krajinských bánk, t. j. individuálnu rizikovú prémiu tých bánk, ktorou treba prispôsobiť všeobecnú trhovú rizikovú prémiu.

Prirážka a zrážky z dôvodu špecifík transakcií

(63) BdB konštatoval, že súd prvého stupňa potvrdil sadzbu odpočítanú v rozhodnutí Komisie 2000/392/ES od minimálnej odmeny z dôvodu *chýbajúcej likvidity* Wfa-majetku. Preto niet dôvodu odchýliť sa v predmetných prípadoch od tejto metódy a aj v týchto prípadoch treba uskutočniť zrážku z likvidity. Výška zrážky za chýbajúcu likviditu vyplýva podľa WestLB-metodiky z očistených nákladov na

([1]) Mimochodom, riziková, resp. záručná prémia sa vypláca v prvom rade z dôvodu rizika straty v platobnej neschopnosti. V takom prípade je kapitál nenávratne stratený. Pri bežnej (čiastočnej) strate, teda mimo platobnej neschopnosti, existuje vždy šanca, že vlastný kapitál bude opäť doplnený ziskami.

refinancovanie (hrubé náklady na refinancovanie bez uplatniteľných podnikových daní).

(64) Súd prvého stupňa zároveň potvrdil prirážku v rozhodnutí Komisie 2000/392/ES. Aj keď sa v ostatných prípadoch krajinských bánk vyskytujú okolnosti, ktoré majú vplyv na zvýšenie rizika „normálnej investície kmeňového kapitálu“, ako čiastočne výnimočne veľký objem prevodu majetku, nevydanie nových obchodných podielov a s tým spojené zrieknutie sa ďalších hlasovacích práv a taktiež chýbajúca zastupiteľnosť investície, t. j. nemožnosť kedykoľvek stiahnuť investovaný kapitál z podniku, je podľa názoru BdB aj v tomto prípade zdôvodnená prirážka.

2. *PRIPOMIENKY SPOLKOVEJ KRAJINY SEVERNÉ PORÝNIE-VESTFÁLSKO A WESTLB*

(65) V stanovisku Nemecka z 30. októbra 2003 k rozhodnutiu Komisie o začatí konania popierajú spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko a WestLB, že vklady majetku do krajinských bánk, osobitne v prípade NordLB, možno porovnávať s kmeňovým kapitálom. Skôr boli tiché vklady a takzvané perpetuals uznané v Nemecku už od roku 1991 ako vlastný kapitál. Naviac odmenu neurčuje zaradenie podľa bankového dohľadu, ale rizikový profil investície. Keďže majetky ručia v druhom rade, je riziková štruktúra skôr porovnateľná s tichými vkladmi alebo takzvanými Perpetuals ako s investíciami kmeňového kapitálu.

(66) S ohľadom na výpočet minimálnej odmeny pri investícii kmeňového kapitálu nie sú z pohľadu WestLB metodicky žiadne námietky voči metóde Capital Asset Pricing Model (CAPM). Beta-hodnoty určené BdB v hodnotách výrazne väčších ako 1 ale nie sú primerané. Betafaktor väčší ako 1 hovorí, že podniková akcia predstavuje vyššie riziko ako celkový trh. Na základe vtedy nesporne existujúcej ústavnej záťaže a ručenia nositeľov však ležalo riziko investície do krajinskej banky výrazne pod celkovým rizikom trhu.

(67) Okrem toho je v osobitnom prípade krajinských bánk chybou zamerať sa na očakávaný výnos v čase vkladu majetkov do krajinských bánk. Tento podnet je síce v rámci súkromného investora v zásade zmysluplný. Tu by to znamenalo, že základom má byť očakávaný výnos v roku 1991. Je však v rozpore s akoukoľvek ekonomickou realitou, aby investor v roku 2003 dostal očakávaný výnos roku 1991, ktorý je výrazne vyšší ako skutočne dosiahnuté výnosy. V schematicky trvalom uplatňovaní jednej sadzby výnosov spočíva neodôvodniteľné znevýhodnenie krajinských bánk voči komerčným účastníkom súťaže.

(68) Vzhľadom na zrážku z dôvodu chýbajúcej likvidity prevodov majetku zdieľajú WestLB a spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko názor, že sadzbu za bezrizikové štátne obligácie treba v plnej miere odpočítať od základného výnosu. Prevodom majetku nezískali krajinské banky žiadnu likviditu. Ekonomicky je neudržateľné znižovanie tejto sadzby o daňovú úsporu, keďže odmena za nástroje kapitálového trhu je nezávislá od daňovej situácie. V opačnom prípade by zo závislosti od daňovej situácie museli vyplývať odlišné ceny za nástroj kapitálového trhu.

(69) Záverom treba zohľadniť pri znížení rizika a tým znížení odmeny, že na základe chýbajúcej likvidity majetku nie je vystavená riziku ani likvidita. Toto treba zohľadniť príslušnou zrážkou. Rovnako treba uskutočniť zrážku z dôvodu takzvaného efektu vlastníka, pretože investor, ktorý už má podiel na podniku, hodnotí dodatočnú investíciu inak ako nový investor.

3. *PRIPOMIENKY NORDLB A SPOLKOVEJ KRAJINY DOLNÉ SASKO*

(70) Závery NordLB a spolkovej krajiny Dolné Sasko predkladá aj spolková vláda. Preto sú uvedené spoločne so závermi Nemecka.

4. *PRIPOMIENKY NEMECKA*

(71) Podľa názoru Nemecka existujú aj po rozhodnutí súdu prvého stupňa zásadné pochybnosti o tom, či investície štátu a obcí do rentabilných podnikov možno merať mierkou súkromného investora. Naviac je Nemecko presvedčené, že prenechanie aktív spolkovou krajinou Dolné Sasko banke NordLB nie je pomocou ani podľa zásad uplatnených Komisiou v rozhodnutí 2000/392/ES.

(72) V prípade NordLB sa v čase prenechania aktív zaviazal popri spolkovej krajine jediný druhý spoločník NSGV uskutočniť podľa miery svojho podielu vklad v príslušnom rozsahu a za porovnateľných podmienok ako spolková krajina a tento vklad potom aj uskutočnil. Už do tejto miery sa spolková krajina pri vložení aktív do NordLB zachovala ako súkromný investor.

(73) Okrem toho zaplatila NordLB aj primeranú odmenu. Pritom treba zohľadniť, že zaplatená odmena 0,5 % po zdanení (1,2 % pred zdanením) s ohľadom na refinancovanie, ktoré spolková krajina ako investor ušetrila vo výške asi 8,3 % zodpovedá indikatívnemu úroku (1,2 % + 8,3 %=) asi 9,5 % pred zdanením. Navyše spolková krajina Dolné Sasko vyberala k odmene 0,5 % po zdanení bežne spätné toky z aktív, ktoré celkove tvorili sumu 242,29 mil. eur (473,88 mil. DEM).

(74) Spôsob výpočtu minimálnej odmeny BdB a Komisie v rozhodnutí 2000/392/ES je chybný. CAPM-metóda nie je vhodný na určenie trhového výnosu z viacerých dôvodov. Jednak sa nemohlo majetkom prevedeným na NordLB voľne disponovať. Tým by teda prakticky neexistovali alternatívne investície, z ktorých sa vychádza v rámci CAPM. Okrem toho neexistovalo riziko trhových výkyvov predpokladané CAPM, pretože krajinské banky neboli kótované na burze cenných papierov, keďže odmena za vklad bola pevným úrokom a krajinské banky boli v tom čase ešte zvýhodnené ústavnou záťažou a zárukou nositeľov. Preto ani neexistuje historický rad dát pre beta faktory.

(75) Pri osobitných okolnostiach prenechania aktív treba zohľadniť, že ručenie aktívami v internom vzťahu je obmedzené v súlade s podielom spolkovej krajiny Dolné Sasko na kmeňovom kapitály NordLB a že spolková krajina má nárok na vyrovnanie voči ostatným nositeľom záruk NordLB. Investor pri svojom investičnom rozhodnutí v rozhodujúcej miere zohľadnil, že aktíva sa síce vo externom vzťahu neobmedzene podieľajú na strate, ručenie v internom vzťahu je však obmedzené na rozsah zodpovedajúci podielu spolkovej krajiny Dolné Sasko na kmeňovom kapitály NordLB. Spolková krajina Dolné Sasko preto má nárok na vyrovnanie voči ostatným nositeľom záruk NordLB – všetky združenia verejného práva – u ktorých neexistovalo riziko platobnej neschopnosti.

(76) Vzhľadom na prirážku z dôvodu mimoriadne vysokého objemu transakcie nie je pochopiteľné, ako sa má definovať, a prečo toto zdôvodňuje prirážku. Pomer vloženého kapitálu k celkovému vlastnému dozornému kapitálu koncernu NordLB tvoril v roku 1992 len 34,89 %. Tento podiel klesol do roku 2001 na už len 9,62 %. Tieto výpočty sa uskutočňujú na tom základe, že vlastný kapitál NordLB predstavoval v roku 1992 4,298 mld. DEM a v roku 2001 15,596 mld. DEM. Pritom je v údajoch o vlastnom kapitále už obsiahnutý majetok LTS.

(77) Ani nevydanie nových obchodných podielov spolkovej krajine Dolné Sasko neodôvodňuje prirážku. NSGV sa v čase prenechania aktív zaviazal vložiť príslušný kapitál podľa svojho podielu v NordLB, k čomu potom neskôr aj prišlo. Preto nebolo dôvodu navyšovania podielov krajiny.

(78) Konečne chýbajúca zastupiteľnosť aktív nie je dôvodom na prirážku. Vklad aktív porovnávajú BdB a Komisia pre výpočet minimálneho výnosu s investíciou kmeňového kapitálu. Investície kmeňového kapitálu sú však rovnako málo zastupiteľné ako aktíva LTS.

(79) V prípade, že NordLB by prenechaním aktív napriek tomu bola zvýhodnená, išlo pri tomto zvýhodnení len o kompenzáciu nákladov, ktoré NordLB vznikli plnením je verejnej úlohy. NordLB nie je len krajinskou bankou, ale v regióne Braunschweigu aj sporiteľňou. Preto plní nielen klasickú verejnú úlohu krajinských bánk s ňou súvisiacimi nákladmi, ale aj funkciu sporiteľne.

(80) Ak napriek všetkému ide o pomoc, ide v každom prípade o trvajúcu pomoc, keďže prenechanie aktív sa uskutočnilo na základe ústavnej záťaže definitívne upravenej Bruselským kompromisom zo 17. júla 2001.

5. *DOHOVOR MEDZI BDB, SPOLKOVOU KRAJINOU DOLNÉ SASKO A NORDLB*

(81) Komisia dostala 7. októbra 2004 výsledky dorozumenia medzi sťažovateľom BdB, spolkovou krajinou Dolné Sasko a NordLB. Bez poškodenia naďalej trvajúcich zásadných právnych názorov sa strany dorozumenia dohodli na tom, čo chápu ako vhodné parametre na určenie primeranej odmeny, a čo ako primeranú odmenu samotnú. Strany prosia Komisiu, aby pri svojom rozhodnutí zohľadnila výsledky ich dorozumenia.

(82) Strany určili najskôr na základe modelu Capital Asset Pricing Modell (ďalej len „CAPM“) minimálnu odmenu za hypotetickú investíciu kmeňového kapitálu do NordLB. Podľa tejto má primeraná minimálna odmena za aktíva LTS predstavovať 10,03 %. Vychádza sa z bezrizikových úrokových sadzieb indexu REX10 Performance spoločnosti Deutsche Börse AG, a pre beta faktory z posudku spoločnosti KPMG z 26. mája 2004 (predložený Komisii), ktorý si nechali vypracovať krajinské banky. Konkrétne pre NordLB vyplýva k času vkladu 31. decembra 1991 bezriziková základná úroková sadzba vo výške 7,15 %. Ako beta faktor bola na základe štúdie KPMG použitá hodnota 0,72. Trhová riziková prémia bola určená vo výške 4 % (jednotne pre všetky krajinské banky).

(83) Potom sa určuje zrážka z dôvodu chýbajúcej likvidity kapitálu. Základom bola opäť bezriziková úroková sadzba 7,15 % ako hrubé náklady na refinancovanie. Na určenie očistených nákladov na refinancovanie bolo rozhodujúce daňové zaťaženie NordLB vo vzťahu na okamih vkladu paušalizované na 50 %, z čoho vyplýva zrážka za likviditu vo výške 3,57 %.

(84) Následne sa uplatní prirážka vo výške 0,3 % z dôvodu nevydania hlasovacích práv.

(85) Z uvedeného vyplýva primeraná odmena za aktíva LTS vo výške 6,76 % p. a. po zdanení za tú časť aktív LTS, ktorý je

použiteľný pre komerčný obchod NordLB. Táto odmena má byť splatná od konca mesiaca uznania ako vlastný kapitál (30. novembra 1993).

(86) K odmene za tú časť aktív LTS, ktorá nie je použiteľná pre komerčný obchod NordLB (avalová provízia), sa dorozumenie nevyjadruje.

IV. POSÚDENIE OPATRENIA

(87) Na posúdenie opatrenia podľa zmluvných ustanovení o štátnej pomoci treba najskôr preveriť, či je opatrenie štátnou pomocou v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES.

1. *ŠTÁTNE PROSTRIEDKY NA ZVÝHODNENIE URČITÉHO PODNIKU*

(88) Ako bolo vyššie uvedené, došlo k prevodu podielov spolkovej krajiny Dolné Sasko na aktívach troch LTS na NordLB ako vlastného kapitálu. Ak sa takýto štátny majetok s komerčnou hodnotou prevedie na podnik, ide o štátne prostriedky v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES.

(89) Pri preverovaní, či prevod štátnych prostriedkov na podnik štátu alebo obce takýto podnik zvýhodní a teda môže v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES predstavovať štátnu pomoc, uplatňuje Komisia zásadu „trhovo konajúceho investora“. Táto zásada bola akceptovaná a ďalej rozvinutá Súdnym dvorom v rade právnych prípadov. Posúdenie podľa tejto zásady je uskutočnené pod odôvodnením 93 a nasl.

2. *OHROZENIE HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE A OVPLYVNENIE TRHU MEDZI ČLENSKÝMI ŠTÁTMI*

(90) Liberalizáciou finančných služieb a integráciou finančných trhov je bankovníctvo čoraz viac citlivé na ohrozenie hospodárskej súťaže, najmä ak sa pretrvávajúce prekážky súťaže na trhoch finančných služieb priebežne odbúravajú.

(91) NordLB je univerzálnou bankou a významným hráčom na medzinárodných kapitálových trhoch. NordLB poskytuje bankové služby v súťaži s inými európskymi bankami v Nemecku a za jeho hranicami. Pomoci pre NordLB preto narúšajú súťaž a ovplyvňujú trh medzi členskými štátmi.

(92) Zároveň treba poukázať na to, že tu je úzky súvis medzi vlastným kapitálom úverového inštitútu a jeho bankovými aktivitami. Len s dostatočným uznaným vlastným kapitálom môže banka pracovať a rozširovať svoje komerčné aktivity. Keďže bola NordLB štátnym opatrením vybavené takýmto vlastným kapitálom na účely primeranosti vlastných prostriedkov, došlo k bezprostrednému ovplyvneniu obchodných možností banky.

3. *ZÁSADA TRHOVO KONAJÚCEHO INVESTORA*

(93) Pri posúdení, či kapitálové opatrenie uskutočnené verejným vlastníkom podniku je zvýhodnením v zmysle čl. 87 ods. 1 Zmluvy o ES, uplatňuje Komisia zásadu „investora konajúceho trhovo“. Túto zásadu Komisia uplatnila v mnohých prípadoch a túto zásadu akceptoval a ďalej rozvinul Súdny dvor Európskych spoločenstiev vo viacerých rozhodnutiach [1]. Umožňuje Komisii zohľadniť osobité okolnosti každého prípadu, napríklad určité stratégie holdingovej spoločnosti alebo podnikovej skupiny alebo medzi krátkodobými a dlhodobými záujmami investora. Zásada investora konajúceho trhovo sa uplatňuje aj v predmetnom prípade.

(94) Podľa tejto zásady nie je štátnou pomocou, ak sú poskytnuté kapitálové prostriedky za podmienok, „za akých by súkromný investor, ktorý koná za normálnych podmienok trhového hospodárstva, bol ochotný prenechať prostriedky súkromnému podniku“ [2]. Osobitne je finančné opatrenie pre trhovo konajúceho investora neprijateľné vtedy, ak dohodnutá odmena nedosahuje výšku odmeny vyplácanej na trhu za porovnateľné investície.

(95) Vo svetle „zásady trhovo konajúceho investora“ je jadrom otázka, či by takýto investor bol poskytol NordLB kapitál, ktorý vykazuje špecifické znaky aktív LTS, za tých istých podmienok, najmä vzhľadom na pravdepodobný výnos z investície. Táto otázka bude následne preverená.

a) ČLÁNOK 295 ZMLUVY O ES

(96) Podľa článku 295 Zmluvy o ES ostáva vlastnícky poriadok v jednotlivých členských štátoch nedotknutý. To však neoprávňuje na konanie v rozpore s pravidlami súťaže podľa zmluvy.

(97) Nemecko uvádza, že z dôvodu účelovej viazanosti majetku LTS nie je možné tieto prostriedky použiť výnosne iným spôsobom, ako ich vkladom do podobného verejného zariadenia. Preto je prevod komerčne najzmysluplnejším

[1] Pozri napríklad rozsudky vo veci C-303/88, Taliansko/Komisia, Zb. 1991, I-1433 a C-305/89, Taliansko/Komisia, Zb. 1991, I-1603.

[2] Oznámenie Komisie členským štátom: Uplatňovanie článkov 92 a 93 Zmluvy o ES a článku 5 smernice Komisie 80/723/EHS o transparentnosti finančných vzťahov medzi členskými štátmi a štátnymi podnikmi, Ú. v. ES C 307, 13.11.1993, s. 3, pozri bod 11. V tomto oznámení síce ide výslovne o spracovateľský priemysel, ale zásada nepochybne platí pre všetky ostatné hospodárske odvetvia. Čo sa týka finančných služieb, zdôraznili to mnohé rozhodnutia Komisie, napr. v prípadoch Crédit Lyonnais (Ú. v. ES L 221, 8.8.1998, s. 28) a GAN (Ú. v. ES L 78, 16.3.1998, s. 1).

použitím tohto majetku. Preto je akákoľvek odmena za vklad, t. j. každý dodatočný výnos z LTS kapitálu, postačujúci na zdôvodnenie prevodu s ohľadom na „zásadu trhovo konajúceho investora".

(98) Táto argumentácia je nepochopiteľná. Je možné, že vnesenie troch LTS do NordLB a z neho vyplývajúca možnosť pre NordLB použiť časť LTS kapitálu na podloženie komerčného obchodu, bolo hospodársky najzmysluplnejším riešením. Obmedzenie by však na takýto pohľad verejného investora prehliadlo fundamentálnu otázku zvýhodnenia príjemcu. Či ide o zvýhodnenie, je možné určiť tak, že sa preverí, či cena, ktorú príjemca za opatrenie zaplatil, zodpovedá trhovej cene: Akonáhle sa použijú verejné peniaze a iné aktíva na komerčné, súťažne orientované aktivity, treba uplatniť trhovo obvyklé pravidlá.

b) ŽIADNA ZMENA V ŠTRUKTÚRE VLASTNÍKOV

(99) Prostriedkom na zabezpečenie primeraného z poskytnutého kapitálu by bolo bývalo príslušné zvýšenie podielu spolkovej krajiny na NordLB, ak celková výnosnosť banky zodpovedá normálnemu výnosu, ktorý trhovo konajúci investor zo svojej investície očakáva. Spolková krajina Dolné Sasko sa však nerozhodla pre tento postup.

(100) Neuskutočnenie navýšenia obchodných podielov v NordLB je zo strany Nemecka zdôvodnený tým, že sa NSGV k termínu prenechania aktív zaviazal, podľa svojho podielu v NordLB taktiež vložiť kapitál, k čomu potom aj vytvorením mimoriadnej rezervy LBS vo výške 450 mil. DEM a tichým vkladom vo výške 550 mil. DEM aj došlo. Nemecko okrem toho zastáva názor, že súdny dvor rozhodol vo veci Alitalia ([1]), že vklad kapitálu z verejných prostriedkov vždy vyhovuje zásade súkromného investora, ak investuje aj iný vlastník a v takom prípade nemôže ísť o štátnu pomoc.

(101) Vzhľadom na rozhodnutie súdneho dvora vo veci Alitalia treba poukázať na to, že sa rozhodnutie vzťahuje na investície súkromných investorov. V prípade NSGV však nejde o súkromného investora ale o verejnoprávnu organizáciu. Okrem toho nie sú vklady kapitálu zo strany NSGV časovo ani obsahovo porovnateľné s prevodom aktív LTS.

(102) Zatiaľ čo majetky LTS boli prevedené s účinnosťou k 31. decembru 1991 na NordLB, došlo k odčleneniu LBS z NordLB a vytvoreniu mimoriadnej rezervy LBS vo výške 450 mil. DEM až s účinnosťou k 1. júlu 1994. Tichý vklad vo výške 550 mil. DEM sa uskutočnil až s účinnosťou k 10. októbru 1994. Už tento veľký časový odstup vedie z pohľadu Komisie k tomu, že niet porovnateľných podmienok.

(103) Ďalšou skutočnosťou je, že v prípade tichého vkladu ide v každom prípade i inú formu investície. Vo vtedajšom čase išlo pri tichom vklade o takzvaný „lower tier 1" kapitál, teda doplnkový kapitál, ktorý nemožno použiť v rovnakej miere ako kmeňový kapitál na splnenie predpisov o primeranosti vlastných prostriedkov. Okrem toho sa poskytovatelia tichých vkladov nepodieľajú na rozdiel od poskytovateľov kmeňového kapitálu na prírastkoch hodnoty podniku, ale odmena sa uskutočňuje v plnej miere cez priamo vyplácané odmeny, ktoré sú obvykle nižšie ako v prípade investícií kmeňového kapitálu.

(104) Aj keby sme vychádzali z toho, že – likvidný – tichý vklad 550 mil. DEM mal byť odmenený viac ako – nelikvidný – aktíva LTS, nie sú prevod majetku spolkovej krajiny a prevod majetku NSGV z dôvodu rozdielnych odplát porovnateľné. Za mimoriadnu rezervu LBS sa vypláca 7,5 % ročne (pred zdanením), tichý vklad je podľa informácií spolkovej vlády úročený asi 9,11 % (pred zdanením). Aktíva LTS sa oproti tomu zúročuje len 0,5 % po zdanení (asi 1,2 % pred zdanením). Tým pádom je odmena za aktíva LTS výrazne nižšia ako odmena za opatrenia NSGV.

(105) Keďže sa teda transakcie spolkovej krajiny a NSGV podstatne líšia, môže v konečnom dôsledku ostať otvorené, či v čase vkladu aktív LTS do NordLB skutočne existovala záväzná povinnosť pre NSGV vložiť kapitál v rozsahu svojho podielu do NordLB, alebo či to bolo záväzne stanovené až neskôr.

(106) Výsledkom teda nebol proporcionálny, porovnateľný prílev kapitálu súkromného investora, takže aj predpoklady, na ktorých je založený prípad Alitalia, v tomto prípade nie sú splnené. Investíciu uskutočnil iný verejný vlastník podielov, NSGV, a podmienky vloženia kapitálu nie sú porovnateľné, keďže časovo nesúvisia a aj podmienky vloženia sa líšia.

c) EFEKT VLASTNÍKA

(107) Nemecko zastáva názor, že trhovo konajúci vlastník by bol pri odmene zohľadnil prírastok hodnoty vlastného podielu v NordLB. Spolková krajina Dolné Sasko mala v čase vkladu majetku LTS v NordLB podiel 60 %. Hodnota týchto 60 % vkladom vzrástla. Okrem toho spolková krajina zabezpečila, že aj NSGV vložil podľa svojho podielu kapitál, takže sa NSGV nepodieľal na prírastku hodnoty, ktorú privodila len samotná spolková krajina.

([1]) Rozsudok Európskeho súdneho dvora z 12.12. 2000, T-296/97.

(108) Z dôvodov uvedených pod marginálnymi číslami 102 a ďalšími nemožno prisudzovať skutočnosti, že spolková krajina vlastnila podiely v NordLB, žiaden význam, a prísun kapitálu zo strany NSGV nemožno chápať ako porovnateľnú investíciu. Tým pádom participuje NSGV na prírastku hodnoty bez toho, aby sám prispel príslušným dielom. Žiaden trhovo konajúci investor by neakceptoval, že ako spoluvlastník znáša celú ťarchu investície a realizuje len čiastočne jej úžitok. Toto bolo výslovne potvrdené súdom prvého stupňa v rozsudku k WestLB ([1]).

d) KAPITÁLOVÝ ZÁKLAD NA VÝPOČET ODMENY

(109) Podľa názoru Nemecka má pre banku hospodársku hodnotu len tá časť uznaných základných vlastných prostriedkov, ktorú NordLB môže použiť na podloženie svojich komerčných aktivít a preto môže spolková krajina požadovať len za túto časť odmenu. BdB tvrdí, že celá suma 1,7544 mld. DEM je vytavená riziku, a preto je potrebné vyplatiť odmenu na túto sumu.

(110) Ako sa ustanovilo v rozhodnutí 2000/392/ES a potvrdilo súdom prvého stupňa, treba odmeniť zásadne celú hodnotu prevedeného majetku. Odmena pritom môže byť za časti prevedeného majetku rôzna.

(111) Na určenie primeranej odmeny by sa malo rozlišovať medzi časťami majetku LTS podľa ich úžitku pre NordLB.

(112) Koncom roka 1991 hodnota majetku predstavovala 1,7544 mld. DEM. Hodnota majetku sa určuje ročne. Do súvahy NordLB sa však vložilo len 1,5 mld. DEM ako vlastný kapitál. Rozdiel z hodnoty aktív LTS bol zaúčtovaný ako rezerva na záväzok zo zmluvy o vklade. Rezervy sa tvoria na hroziace záväzky a nepredstavujú vlastný kapitál. Preto v zásade nezlepšujú bonitu podniku. Spolková krajina Dolné Sasko je okrem toho oprávnená, odoberať úroky a splátky, ktoré plynú späť do aktív, ak trhová hodnota aktív prekračuje hodnotu 1,5 mld. DM. Keďže kapitál, ktorý je vyšší ako hodnota 1,5 mld. DEM, nemá NordLB k dispozícii na rozšírenie podnikania ani ako záruku, vychádza Komisia z toho, že investor nemohol požadovať za túto časť aktív žiadnu odmenu.

([1]) Ú. v. ES L 150, 23.6.2000, s. 1, bod 316.

(113) Hodnota 1,5 mld. DEM sa od momentu vkladu v súvahe NordLB vykazovala ako vlastný kapitál. Aktíva LTS však nebol pred uznaním BAKred použiteľný v plnej miere ako vlastný kapitál. Až do predbežného uznania ako vlastný kapitál 26. júla 1993 strpel BAKred užívanie aktív len do tej miery, do akej to bolo potrebné na splnenie príslušných platných predpisov o dostatočnosti vlastných prostriedkov. Až od predbežného uznania 26. júla 1993 bolo možné sumu 1,5 mld. DEM použiť v plnom rozsahu. Z 1,5 mld. DEM však môže NordLB použiť len asi 1,4 mld. DEM – hodnota ročne kolíše – na to, aby rozšírila svoje aktivity v komerčnom obchode, keďže zvyšok je potrebný pre podporné operácie samotné. Pre rok 1992 a až do augusta 1993 má byť preto skutočne využitý kapitál a od augusta 1993 príslušný vyčlenený kapitál, t. j. asi 1,4 mld. DEM ročne, uplatnený ako primárny základ pre odmenu spolkovej krajine.

(114) Zvyšné základné vlastné prostriedky (od augusta 1993 vo výške asi 100 mil. DEM ročne, predtým viac) sa síce nemôžu použiť na rozšírenie komerčného obchodu, napriek tomu ale prinášajú NordLB úžitok, pretože výška vlastného kapitálu vykazovaného v súvahe dokladá investorom banky jej solídnosť, a tým ovplyvňuje podmienky, za akých banka môže prijať cudzí kapitál. Veritelia a ratingové agentúry zohľadňujú celkový hospodársky a finančný stav banky. Vzhľadom na to, že sa suma vo výške asi 100 mil. DEM ročne nemôže použiť na rozšírenie obchodnej činnosti, zlepšuje však postavenie banky v očiach veriteľov a vytvára možnosť porovnať jej ekonomickú funkciu v tomto smere minimálne so zárukou.

(115) Keďže takto má aj suma asi 100 mil. DEM ročne pre NordLB hospodársky úžitok, investor konajúci trhovo by za ňu požadoval odmenu. Výška tejto odmeny sa určite pohybuje pod odmenou za časť v objeme 1,4 mld. DEM, ktorý má pre NordLB väčší význam, pretože podľa pravidiel o primeranosti vlastných prostriedkov sa môže použiť aj ako základňa vlastných prostriedkov na rozšírenie jej komerčného obchodu.

(116) Záverom treba poukázať na skutočnosť, že text dorozumenia medzi spolkovou krajinou Dolné Sasko, NordLB a BdB stanovuje, že k odmene za prevedený majetok má dôjsť až koncom mesiaca definitívneho uznania ako vlastného kapitálu orgánom BAKred, t. j. až od 30. novembra 1993. Komisia však nemôže súhlasiť v tomto ohľade s dorozumením. Prevedený majetok LTS bol NordLB od vkladu 31. decembra 1991 k dispozícii minimálne v tom rozsahu, do akého BAKred strpel jeho využitie a NordLB aj skutočne využila v podstatnom rozsahu majetok už pred definitívnym uznaním BAKred.

e) PRIMERANÁ ODMENA ZA KAPITÁL

(117) Finančné investície rôznej hospodárskej kvality vyžadujú rôzne výnosy. Pri skúmaní, či investícia je pre investora konajúceho za normálnych trhových podmienok prijateľná, preto treba vychádzať zo špecifického hospodárskeho charakteru predmetného kapitálového opatrenia a hodnoty kapitálu, ktorý dostala NordLB k dispozícii.

(i) ***Porovnanie s inými nástrojmi vlastného kapitálu***

(118) Nemecko zastáva názor, že odmena za kmeňový kapitál nie je správnym meradlom na výpočet primeranej odmeny za aktíva LTS. Je síce pravdou, že kmeňový kapitál sa z pohľadu dohľadu počíta k vlastnému kapitálu. Ale nie všetko, čo je definované ako vlastný kapitál, je zároveň aj kmeňový kapitál banky. Osobitne má kmeňový kapitál, ktorý je banke plne k dispozícii a ktorý môže investovať úplne inú kvalitu ako vložené aktíva LTS, ktoré sú naďalej k dispozícii účelovo viazané na podporné účely spolkovej krajiny a preto neprinášajú NordLB samotnej žiadne výnosy.

(119) V čase vkladu aktív LTS sa dali najskôr porovnávať s kapitálom na pôžitkové práva. NordLB a spolková krajina Dolné Sasko vtedy porovnávali odmenu za aktíva s odmenou za pôžitkové listy. V prípade kapitálu na pôžitkové práva ide o doplnkový kapitál, ktorý možno zohľadniť zásadne len s obmedzením do výšky vlastného kapitálu. Lenže NordLB mala k 31. decembru 1991 vlastný kapitál v objeme 2,043 mld. DEM a doplnkový kapitál v objeme 543 mil. DEM. Preto by bolo bývalo možné vydať pôžitkové listy v objeme 1,5 mld. DEM na pokrytie potreba vlastného kapitálu namiesto aktív, ktorý bol uznaný ako vlastný kapitál.

(120) Spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko a WestLB rovnako popierajú vo svojom stanovisku, že rôzne vklady majetkov do krajinských bánk, najmä v prípade NordLB, možno porovnávať s kmeňovým kapitálom. Naopak, vklady sú porovnateľné s tichými vkladmi alebo takzvanými Perpetuals. Tiché vklady a Perpetuals boli v Nemecku uznané už roku 1991 ako vlastný kapitál. Okrem toho sa odmena neriadi zaradením podľa bankového dohľadu, ale podľa rizikového profilu. Keďže majetky LTS ručili v druhom rade, je možné skôr porovnávať rizikovú štruktúru s tichými vkladmi alebo Perpetuals ako s kmeňovým kapitálom.

(121) Komisia je spoločne s BdB toho názoru, že prevod aktív LTS, ktoré BAKred uznal ako vlastný kapitál, sa najskôr podobajú investícii kmeňového kapitálu.

(122) V tejto súvislosti treba najskôr zdôrazniť skutočnosť, že pomerne široké spektrum inovatívnych nástrojov vlastného kapitálu, ktorý je úverovým inštitútom vo viacerých krajinách už k dispozícii, v Nemecku ešte neexistovalo, keď sa v roku 1991 schválil prevod LTS na NordLB a NordLB v roku 1993 musela splniť prísnejšie kapitálové požiadavky, ktoré v danom čase nadobúdali účinnosť. Niektoré z týchto nástrojov sa vyvinuli až neskôr, iné už existovali, ale v Nemecku sa neuznávali. Nástroje, ktoré vtedy boli v praxi prevažne k dispozícii a využívali sa, boli pôžitkové listy a druhoradé záväzky (obidva jedine doplnkové vlastné prostriedky, druhý nástroj uznaný až od roku 1993).

(123) Preto je porovnanie LTS kapitálu s takýmito inovatívnymi nástrojmi, ktoré sa väčšinou vyvinuli až neskôr a ktoré sú čiastočne k dispozícii len v iných krajinách, nepresvedčivý. Samotné Nemecko odmieta takéto porovnanie (nepriamo) tým, že požaduje, aby Komisia posúdila prípad na základe skutkovej podstaty v čase rozhodnutia koncom roku 1991.

(124) Vo vzťahu na „Perpetual preferred shares“ a pôžitkové listy treba vyzdvihnúť niektoré špecifické body. „Perpetual preferred shares“ sa v niektorých krajinách počítajú do vlastného kapitálu, ale v Nemecku sa naďalej takto neuznávajú. Pôžitkové listy sa počítajú jedine k doplnkovým vlastným prostriedkom, zatiaľ čo LTS kapitál má kvalitu vlastného kapitálu. Preto má LTS kapitál pre NordLB zďaleka väčší úžitok, keďže si banka vďaka nemu môže zabezpečiť doplnkové vlastné prostriedky (ako napr. pôžitkové listy) do rovnakej výšky, aby tak zväčšila svoju základňu vlastných prostriedkov. Rovnako by boli, ak by po rokoch straty nasledovali roky zisku, najprv doplnené na nominálnu hodnotu pôžitkové listy a až potom LTS kapitál. Okrem toho má NordLB LTS kapitál k dispozícii bez akéhokoľvek časového obmedzenia, zatiaľ čo sa pôžitkové listy vydávajú spravidla na desať rokov. Ďalej by bol ohromný rozsah prílevu kapitálu pre pôžitkové listy atypický a v tejto súvislosti treba vnímať poradie v prípade strát. Keďže je podiel LTS majetku pomerne vysoký, pri väčších stratách býva pomerne rýchlo ohrozený.

(125) Podľa názoru Komisie, nie je na stanovenie primeranej odmeny za účelovú rezervu uznanú ako vlastný kapitál vhodné ani porovnanie s tichými vkladmi. Dôležitým hľadiskom je pritom pre Komisiu skutočnosť, že k vkladu aktív LTS práve nedošlo formou tichého vkladu, ale formou účelovej rezervy. Aj BAKred uznal vklad ako rezervu, a nie ako tichý vklad podľa § 10 KWG. To, že nemecký orgán dohľadu zaujal tento postoj dokazuje, že poskytnutý kapitál je skôr porovnateľný s kmeňovým kapitálom ako s tichými vkladmi.

(126) Okrem toho nezaostáva ani riziko minimálne čiastočnej straty vloženého kapitálu v prípade platobnej neschopnosti, resp. likvidácie za rizikom investície kmeňového kapitálu, pretože LTS majetok predstavuje podstatnú časť vlastného kapitálu NordLB a NordLB v priebehu mnohých rokov obsadila v podstatnom rozsahu poskytnutý LTS majetok rizikovými aktívami.

(127) Zo všetkých týchto dôvodov je podľa názoru Komisie porovnanie s Perpetuals, pôžitkovými listami a tichými vkladmi z dôvodu špecifík LTS kapitálu nevhodné ako základ na určenie primeranej odmeny za LTS kapitál. Prevod LTS majetkov skôr vykazuje väčšinu spoločných čŕt s investíciou kmeňového kapitálu.

(ii) ***Nárok na vyrovnanie a nízke riziko zodpovednosti***

(128) Ručenie aktívami je v internom vzťahu obmedzené podľa podielu spolkovej krajiny Dolné Sasko na kmeňovom kapitály NordLB, a spolková krajina má nárok na vyrovnanie voči všetkým ostatným nositeľom záruk za NordLB. Nemecko zastáva názor, že investor by túto skutočnosť v príslušnej miere zohľadnil pri svojom investičnom rozhodnutí a požadovanej odmene.

(129) Obmedzenie záruky v internom vzťahu však nemôže viesť k zníženiu odmeny, pretože z perspektívy NordLB ostáva pri tom, že výhoda v dôsledku prevodu kapitálu musí byť primerane odmenená, aby sa zabránilo dopadu na súťaž. V prípade nároku na vyrovnanie spolkovej krajiny voči ostatným nositeľom záruk ide o dohodu medzi nositeľmi záruk, a nie o ústupok to strany NordLB, ktorý by bol odôvodnením nižšej odmeny. Ak by napríklad ostatní nositelia záruk súhlasili prevziať interne plnú záruku za aktíva, nemohlo by to viesť k tomu, že by NordLB už nemusela zaplatiť žiadnu odmenu.

(130) Z pohľadu Komisie okrem toho nezohráva žiadnu úlohu, či sa aktíva LTS po uznaní BAKred používal nepretržite a v plnom rozsahu na splnenie kritérií primeranosti vlastných zdrojov. Aj keby tomu tak nebolo, trhovo konajúci investor by trval na plnej odmene, pretože banka mohla v súťaži použiť celý kapitál podľa vlastného slobodného hospodárskeho uváženia.

(iii) ***Primeraná odmena za sumu asi 1,4 mld. DEM***

(131) Primeranú odmenu za sumu asi 1,4 mld. DEM, ktorú má NordLB ročne k dispozícii na komerčný obchod, možno nesporne určiť rôznymi spôsobmi. Ako sa uvádza ďalej, všetky spôsoby výpočtu na určenie odmeny za poskytnutý kmeňový kapitál majú rovnaké základné princípy. Na základe týchto zásadných princípov uskutočnila Komisia výpočet v týchto dvoch krokoch: najprv sa určí minimálna odmena, ktorú by očakával investor za (hypotetickú) investíciu kapitálu do NordLB. Následne preverí, či by sa na trhu v dôsledku špecifík predmetnej transakcie dohodla prirážka alebo zrážka, a či Komisia môže prípadne uskutočniť metodicky dostatočne podloženú kvantifikáciu.

Určenie predpokladanej minimálnej odmeny za investíciu kmeňového kapitálu do NordLB

(132) Predpokladaný výnos investície a investičné riziko podstatne determinujú investičné rozhodnutie trhovo konajúceho investora. Na určenie výšky týchto dvoch prvkov zohľadní investor vo svojich prepočtoch všetky dostupné informácie o firme a trhu. Opiera sa pritom o historické priemery výnosov, ktoré aj vo všeobecnosti predstavujú oporný bod budúcej výkonnosti podniku a okrem iného o analýzu obchodného modelu podniku platného počas obdobia investície, o stratégiu a kvalitu vedenia podniku alebo relatívne výhľady príslušného odvetvia hospodárstva.

(133) Trhovo konajúci investor uskutoční investíciu len vtedy, ak v porovnaní z najbližšou možnou alternatívou použitia kapitálu umožní vyšší výnos, resp. nižšie riziko. Investor preto teda nebude investovať do podniku, ktorého očakávané výnosy budú nižšie ako priemerné očakávané výnosy iných podnikov s porovnateľným rizikovým profilom. V takom prípade sa možno domnievať, že sú dostatočné alternatívy k prijatému investičnému zámeru, ktoré sľubujú vyšší očakávaný výnos pri rovnakom riziku.

(134) Existujú rôzne metódy na určenie primeranej minimálnej odmeny. Siahajú od rôznych variant prístupu k financovaniu až po metódu CAPM. Pri uvedení rôznych prístupov je zmysluplné rozlišovať medzi dvoma komponentmi, bezrizikovým výnosom a pre projekt špecifickou rizikovou prémiou:

Primeraný minimálny výnos rizikovej investície
=
bezriziková základná sadzba + riziková prémia rizikovej investície.

Primeraný minimálny výnos rizikovej investície môže byť teda opísaný ako súčet bezrizikovej sadzby výnosu a dodatočnej rizikovej prémie za prevzatie špecifického rizika investície.

(135) Patrične je základom každého stanovenia výnosu existencia formy investície bez rizika výpadku s výnosom, ktorý je v súlade s domnienkou bezrizikový. Obvykle sa pri určení bezrizikovej základnej sadzby uplatňuje predpokladaný výnos pevne úročených cenných papierov štátnych (prípadne index založený na takýchto cenných papieroch), keďže predstavujú formy investícií s porovnateľne malým rizikom. Rozdiely medzi jednotlivými metódami však existujú ohľadne určenia rizikovej prémie:

— *Prístup financovania*: očakávaný výnos vlastného kapitálu investora predstavuje z hľadiska banky využívajúcej kapitál budúce náklady financovania. Pri tomto prístupe sa určia najprv historické náklady vlastného kapitálu, ktoré bankám vznikli, ktoré sú s predmetnou bankou porovnateľné. Aritmetický priemer historických kapitálových nákladov sa potom porovná s budúcimi očakávanými nákladmi vlastného kapitálu a tým s očakávanou pohľadávkou výnosu investora.

— *Prístup financovania s Compound Annual Growth Rate*: V ohnisku tohto prístupu je použitie geometrického a nie aritmetického priemeru (Compound Annual Growth Rate).

— *Capital Asset Pricing Model (CAPM)*: CAPM je najznámejší a najčastejšie testovaný model moderného finančného hospodárstva, ktorým možno určiť výnos očakávaný investorom podľa nasledujúceho vzorca:

minimálny výnos
=
bezriziková základná sadzba + (trhová riziková prémia x Beta)

Rizikovú prémiu pre investíciu vlastného kapitálu získame vynásobením trhovej rizikovej prémie s beta faktorom (trhová riziková prémia x Beta). Beta faktorom sa kvantifikuje riziko relatívne k celkovému riziku všetkých podnikov.

(136) CAPM je prevládajúcou metódou na výpočet investičných výnosov v podnikov kótovaných na trhu cenných papierov. Keďže NordLB nie je podnikom kótovaným na trhu cenných papierov, nie je možné priame odvodenie jej beta hodnoty. Uplatnenie metódy CAPM je preto možná len na základe odhadu beta faktoru.

(137) BdB vo svojom stanovisku z 29. júla 2003 dospel pri uplatnení metódy CAPM k predpokladanej minimálnej odmene za investíciu kmeňového kapitálu do NordLB v čase prevodu LTS majetku k 31. decembru 1991 vo výške 13,34 % p. a. Nemecko vyjadrilo zásadné pochybnosti proti použitiu metódy CAPM. Okrem toho vraj vychádzal BdB z príliš vysokého beta faktoru a naviac chybne určil bezrizikovú základnú sadzbu. Aj trhová riziková prémia vo výške 4,6 % je vraj príliš vysoká. Správne by bol mal BdB dospieť na základe metódy CAPM k podstatne nižšej minimálnej odmene za hypotetickú investíciu kmeňového kapitálu do NordLB.

(138) V rámci dorozumenia o trhovo primeranej odmene dospeli spolková krajina Dolné Sasko, NordLB a BdB k záveru, že primeranou je minimálna odmena vo výške 10,03 %.

(139) Základom výpočtov strán bola metóda CAPM a ako bezrizikovú základnú sadzbu použili pre NordLB 7,15 % k 31. decembru 1991. Určenie týchto úrokových sadzieb sa uskutočnilo na základe predpokladu, že majetok LTS mala dostať NordLB trvalo k dispozícii. Strany preto odhliadli od použitia bezrizikového výnosu k rozhodujúcemu dňu pozorovateľného na trhu v čase vkladu na pevné investičné obdobie (napr. 10-ročné výnosy zo štátnych obligácií), keďže by takýto prístup nezohľadnil reinvestičné riziko, t. j. riziko neinvestovania po uplynutí doby investície vo výške bezrizikovej úrokovej sadzby. Podľa názoru strán je zohľadnené investičné riziko najlepšie, ak sa ako základ použije „Total Return Index“. Preto použili strany index REX10 Performance zostavený spoločnosťou Deutsche Börse AG, ktorý zobrazuje výkonnosť investície do desaťročných obligácií Spolkovej republiky Nemecko. Predmetný použitý indexový rad obsahuje príslušné ročné stavy indexu REX10 Performance od roku 1970. Strany potom stanovili výnos per annum, ktorý odráža trend tak, ako je zobrazený v doloženom indexe REX10 Performance v perióde od roku 1970 do roku 1991 a tak dospeli k uvedenej bezrizikovej základnej úrokovej sadzbe 7,15 % (31. december 1991).

(140) Keďže vklad do NordLB skutočne mal byť trvalo k dispozícii javí sa postup pri určení bezrizikovej základnej sadzby v tomto špeciálnom prípade primeraný. Rovnako je použitý REX10 Performance Index všeobecne uznávaným zdrojom údajov. Stanovené bezrizikové základné sadzby sa tým javia byť primerané.

(141) Odhad beta faktoru 0,72 sa uskutočnil na základe posudku KPMG o takzvaných vyladených beta faktoroch všetkých úverových inštitútov, ktoré sú v Nemecku kótované na burze cenných papierov, ktorý bol Komisii predložený. Na základe tejto štúdie a vzhľadom na obchodnú orientáciu NordLB sa javí tento beta faktor ako primeraný.

(142) Aj trhová riziková prémia vo výške 4,0 % sa javí Komisii ako prijateľná. Už v rozhodnutí 2000/392/ES sa viackrát spomínala takzvaná všeobecná dlhodobá trhová riziková prémia, teda rozdiel medzi dlhodobým priemerným výnosom z obvyklého akciového portfólia a zo štátnych obligácií. V príslušných posudkoch ku konaniu sa uplatnili v závislosti od metodiky, sledovaného obdobia a údajovej

základne rozpätia od približne 3 % do 5 %. Takto počítal jeden posudok, ktorý bol zostavený pre BdB, alternatívne s 3,16 % a 5 %, iný posudok zostavený pre WestLB v rovnakom konaní počítal alternatívne s 4,5 % a 5 % a spoločnosť Lehman Brothers, rovnako pracujúca pre WestLB, počítala so sadzbou 4 %. Na tomto základe nevidí Komisia dôvod sa v predmetnom prípade odchýliť od trhovej rizikovej prémie, ktorá bola použitá v dorozumení. Vychádzajúc z CAPM niet podľa názoru Komisie žiadnych pochybností, že je možné akceptovať stranami určenú minimálnu odmenu ako primeranú.

(143) Komisia nemá dôvody predpokladať, že stranami určená minimálna odmena za hypotetickú investíciu kmeňového kapitálu neobstojí v teste trhom. Komisia preto stanovuje so zreteľom na uvedený vecný stav ako primeranú hodnotu minimálnej odmeny 10,03 % p.a (vždy po zdanení podnikom a pred zdanením investorom).

(vi) ***Zrážka z výnosu z dôvodu chýbajúcej likvidity***

(144) Nemecko zastáva názor, že NordLB zaplatila primeranú odmenu, pretože súkromný investor by bol od odmeny odpočítal ušetrené náklady refinancovania. Keďže investor ušetril refinancovanie kapitálu, dospelo Nemecko k úroveniu aktív LTS vo výške asi 9,5 %.

(145) Komisia je však toho názoru, že nejde o to, koľko spolková krajina ako investor ušetrila. Spolková krajina vniesla aktíva LTS do NordLB ako nelikvidný kapitál. Neexistuje úspora spolkovej krajiny, pretože spolková krajina nebola povinná zabezpečiť likviditu majetku.

(146) „Normálny“ vklad kapitálu však zabezpečí banke tak likviditu, ako aj základňu vlastných prostriedkov, ktorá je z dôvodov dohľadu potrebná na rozšírenie jej obchodnej činnosti. Aby v plnej miere využila kapitál, t. j. aby rozšírila svoje 100 % vážené rizikové aktíva o faktor 12,5 (100 delené koeficientom likvidity 8 %), sa musí banka refinancovať na finančných trhoch 11,5-krát. Zjednodušene povedané, rozdiel z 11,5-krát získaných a 11,5-krát vyplatených úrokov na tento kapitál po odpočítaní iných nákladov banky (napr. náklady na správu) je zisk z vlastného kapitálu ([1]).

(147) Keďže LTS kapitál spočiatku nezabezpečuje NordLB žiadnu likviditu, vzniknú NordLB ďalšie náklady na financovanie vo výške kapitálovej sumy, ak potrebné prostriedky získa na finančných trhoch, aby naplno vyčerpala obchodné možnosti, ktoré sa jej otvárajú dodatočným vlastným kapitálom, t. j. na rozšírenie rizikovo vážených majetkových hodnôt o 12,5-násobok kapitálovej sumy (resp. udržať jestvujúce majetkové hodnoty v tejto výške) ([2]). Z dôvodu týchto ďalších nákladov, ktoré nevznikajú pri iných formách vloženého vlastného kapitálu, treba pri určení primeranej odmeny uskutočniť príslušnú zrážku. Trhovo konajúci investor nemôže očakávať, že dostane tú istú odmenu ako pri vklade kapitálu v hotovosti.

(148) Podľa názoru Komisie sa nemá účtovať celá sadzba refinancovania. Náklady na refinancovanie sú prevádzkové náklady a teda znižujú zdaniteľný príjem. Očistený výsledok banky sa teda neznižuje o sumu dodatočne vyplatených úrokov. Časť týchto nákladov sa totiž vyrovnáva nižšou daňou z príjmu právnických osôb. Zohľadniť treba len očistené náklady ako dodatočnú záťaž NordLB v dôsledku osobitého charakteru prevedeného kapitálu. Celkove teda Komisia uznáva, že NordLB vznikajú dodatočné „náklady z likvidity“ vo výške „nákladov na refinancovanie po odpočítaní podnikovej dane“.

(149) Na základe indexu REX 10 Performance Index spoločnosti Deutsche Börse AG predstavovala bezriziková úroková sadzba koncom roku 1991 7,15 %. Dve spolkové obligácie na 30 rokov, ktoré boli vydané v roku 1986, vynášali obežnú renditu vo výške 7,8 % a 7,6 %. Nemecko uviedlo, že individuálna sadzba refinancovania NordLB k 31. decembru 1991 predstavovala [...] %. V dorozumení zvolili strany za základ dlhodobú bezrizikovú sadzbu 7,15 %. Okrem toho sa strany dohodli na tom, že budú vychádzať z paušálnej daňovej sadzby 50 % ([3]). Na tomto základe sa strany dopracovali na očistenú sadzbu refinancovania vo výške 3,57 % a tým pádom k príslušnej zrážke z likvidity.

(150) Na základe tohto dorozumenia a skutočnosti, že uvedené sumy ešte spadajú do rámca, ktorý Nemecko uviedlo už skôr, nemá Komisia dôvod, považovať 3,57 % za neprimeranú hodnotu a preto je pre ňu základom pri určení prvku pomoci.

(v) ***Prirážka výnosu z dôvodu špecifík prevodu***

(151) Vo všeobecnosti sa v praxi pri určení odmeny zohľadňujú atypické okolnosti, ktoré nastanú odchylne od normálneho prípadu investície kmeňového kapitálu do príslušného podniku, formou prirážok alebo zrážok. Preto treba preveriť, či existujú podľa špecifík, najmä konkrétneho rizikového profilu prevodu LTS, dôvody na prispôsobenie stanovenej minimálnej odmeny vo výške 10,03 %, ktorú by očakával súkromný investor (hypotetickej) investície kme-

([1]) V realite je táto situácia prirodzene zďaleka komplikovanejšia, napr. z dôvodu mimosúvahových položiek, rozdielnych vážených rizík pre aktíva a položky s nulovým rizikom. Jadro úvah však týmto ostáva nedotknuté.

([2]) Situácia ostáva rovnaká, ak sa zohľadní možnosť vynaložiť doplnkové vlastné prostriedky až do výšky základných vlastných prostriedkov (faktor 25 namiesto 12,5 pre základné vlastné prostriedky).

([3]) Podľa podkladov, ktoré Nemecko predložilo predstavovala daň z príjmu právnických osôb v roku 1992 46 %, ku ktorej ešte pribudla prirážka solidarity vo výške 3,75 % (teda celkove 49,75 %). Celková sadzba dane bola v roku 1993 znížená na 46 % a dosahovala od roku 1994 do roku 2000 49,5 %. Od roku 2001 predstavovala celková sadzba dane 30 %.

ňového kapitálu do NordLB, a či je naviac možné uskutočniť metodicky dostatočne odolnú kvantifikáciu. V tejto súvislosti sa ukazuje preverenie troch aspektov: po prvé nevydanie nových podielov spoločnosti a s tým spojených hlasovacích práv, po druhé mimoriadny objem prevodu majetku a po tretie chýbajúca zastupiteľnosť vkladu.

(152) Spolková krajina nezískala vkladom žiadne ďalšie hlasovacie práva a táto skutočnosť nebola ani vyrovnaná porovnateľnou investíciou druhého podielnika. Ak sa investor vzdá hlasovacích práv, vzdáva sa možnosti ovplyvnenia rozhodnutí obchodného vedenia banky. Ako vyrovnanie za prijatie zvýšeného rizika straty, bez toho aby bolo spojené s patrične väčším vplyvom na spoločnosť, by trhovo konajúci investor (aj pri zmiernení rizika internými dohovormi s druhým podielnikom) požadoval vyššiu odmenu. Vychádzajúc z vyššej odmeny za prednostné akcie voči kmeňovým akciám považuje Komisia v tejto súvislosti za primeranú prirážku vo výške minimálne 0,3 % p. a. (po zdanení podniku). Aj strany dorozumenia považujú prirážku z dôvodu nevydania nových hlasovacích práv vo výške 0,3 % za primeranú.

(153) Objem prevedeného majetku a vplyv, ktorý zohrával z hľadiska smernice o primeranosti vlastných prostriedkov pre NordLB, sa už uviedol vyššie (marginálne číslo 40 a ďalšie). Vkladom LTS sa podstatne zvýšil vlastný kapitál NordLB, a to bez nákladov na akvizíciu a správu. Trhovo konajúci investor by pravdepodobne bol pri príleve kapitálu s relatívne a absolútne veľkou sumou objemu majetku LTS požadoval prirážku. Na druhej strane je však netreba vnímať prílev kmeňového kapitálu v objeme približne 1,5 mld. DEM do jednej z najväčších nemeckých univerzálnych bánk práve s ohľadom na mimoriadnu potrebu kapitálu európskych úverových inštitútov z dôvodu smernice o primeranosti vlastných prostriedkov mimo akéhokoľvek normálneho obchodného rozmeru. Okrem toho veľký objem môže slúžiť ako indícia, že možno uplatniť podobnosť majetkového vkladu s kmeňovým kapitálom, pretože v čase vkladu koncom roku 1991 neboli veľkoobjemové tiché vklady na trhu typické. Preto by to znamenalo neprípustné dvojité zohľadnenie objemu, ak by sa pri investícii podobnej kmeňovému kapitálu uplatnil objem prevedeného majetku na zdôvodnenie ďalšej prirážky. Komisia teda odhliadne v prospech NordLB od vznesenia prirážky s ohľadom na objem prevodu majetku. Rovnako vychádza aj dorozumenie z toho, že z dôvodu objemu nemá dôjsť k prirážke.

(154) Konečne treba poukázať na chýbajúcu zastupiteľnosť vkladu, t. j. chýbajúcu možnosť kedykoľvek stiahnuť investovaný kapitál z podniku. Obvykle môže investor predať na trhu nástroj vlastného kapitálu tretej osobe a tým svoju investíciu ukončiť. Normálny prísun kapitálu prebieha presne vzaté nasledovne: Investor vloží na strane aktív súvahy majetok (buď peňažným alebo vecným vkladom). Tomu zodpovedá na strane pasív spravidla obchodovateľný podiel v prospech investora, napr. v prípade akciovej spoločnosti sú to akcie. Tieto akcie môže scudziť tretej osobe. Tým síce nemôže stiahnuť svoju pôvodne vloženú majetkovú hodnotu. Keďže sa teraz počíta k záručnému vlastnému kapitálu spoločnosti a nemôže ním disponovať. Investor ale môže predajom akcie – v závislosti od burzového kurzu – realizovať hospodársku protihodnotu. Jeho kapitálový vklad je tak zastupiteľný. Z dôvodu osobitých okolností prevodu majetku LTS spolková krajina túto možnosť nemá. Napriek tomu Komisia nevidí dôvod na ďalšiu prirážku. Spolková krajina síce nemala možnosť realizovať voľno obchodovateľnosťou vkladu jej hospodárskou protihodnotu, ale existoval tu a existuje aj kedykoľvek možnosť vyňať zákonom účelový majetok z NordLB a prípadne vložením do iných inštitúcií dosiahnuť vyššie výnosy. Aj v tomto prípade vychádza dorozumenie medzi BdB, spolkovou krajinou a NordLB z toho, že by nemalo dôjsť z dôvodu nedostatočnej zastupiteľnosti majetku k prirážke.

(155) Komisia preto považuje celkove prirážku výnosu vo výške 0,3 % p. a. (po zdanení podniku) za primeranú za vzdanie sa dodatočných hlasovacích práv.

(vi) ***Žiadne zníženie odmeny z dôvodu dohody paušálnej odmeny***

(156) Pri akciách závisí odmena priamo od výsledkov podniku a prejavuje sa najmä formou dividend a podielom na prírastku hodnoty podniku (napr. vyjadrené rastom kurzu akcií). Spolková krajina dostáva paušálnu odmenu, vo výške ktorej by mali byť vyjadrené oba tieto aspekty odmeny za „normálny“ vklad kapitálu. Dalo by sa argumentovať, že pevná odmena, ktorú dostáva spolková krajina namiesto odmeny priamo prepojenej na výsledky NordLB, je výhodou, ktorá oprávňuje na zníženie sadzby odmeny. Či je takáto pevná odmena skutočne výhodnejšia ako pohyblivá, závislá od zisku, závisí od výsledkov podniku v budúcnosti. Ak sa zhoršia, je paušálna sadzba pre investora, ak sa zlepšia je nevýhodná. Skutočný vývoj však nemožno dodatočne uplatniť na posúdenie rozhodnutia o vklade. Vzhľadom na uvedené sa podľa názoru Komisie nemá sadzba odmeny z tohto dôvodu znižovať.

(vii) ***Celková odmena***

(157) Komisia na základe týchto úvah dospela k záveru, že primeraná odmena za predmetný kapitál by predstavovala 6,76 % p. a. (po zdanení podniku), a to 10,03 % bežný

výnos za predmetnú investíciu, plus 0,3 % z dôvodu špecifík transakcie, mínus 3,57 % z dôvodu nákladov financovania, ktoré vzniknú NordLB z dôvodu chýbajúcej likvidity prevedeného majetku.

(viii) ***Primeraná odmena za sumu asi 100 mil. DEM***

(158) Ako už bolo uvedené, má aj podiel vlastného kapitálu vo výške asi 100 mil. DEM ročne pre NordLB materiálnu hodnotu a jeho ekonomickú funkciu by bolo možné porovnávať so zárukou alebo ručením. Ak by sa vystavil takémuto riziku, požadoval by trhovo konajúci investor primeranú odmenu. Dorozumenie medzi BdB, spolkovou krajinou a NordLB sa k tejto otázke nevyjadruje.

(159) V rozhodnutí o začatí konania podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES uviedla Komisia sadzbu vo výške 0,3 % p. a. (po zdanení), ktorú Nemecko spomenulo ako primeranú avalovú províziu pre banku ako je NordLB. Navýšenie tejto odmeny z dôvodu mimoriadne veľkého rozsahu „záruky“ sa pri asi 100 mil. DEM nejaví ako vhodný. Aj za oba roky, v ktorých bolo k dispozícii podstatne viac ako 100 mil. DEM, rokoch 1992 a1993, sa nejaví Komisii prirážka odôvodnená. Zvýšenie tejto sadzby z dôvodu okolnosti, že aktíva LTS sú NordLB principiálne neobmedzene k dispozícii, je pritom pochybné z rovnakých dôvodov, z ktorých nedošlo k prirážke pri odmene za kapitál, ktorý je k dispozícii pre komerčný obchod.

(160) Záručná prémia je pre NordLB prevádzkovým nákladom a znižuje preto zdaniteľný zisk. Odmena, ktorá sa má vyplatiť spolkovej krajine Dolné Sasko za majetok LTS, je vyplácaná zo ziskov po zdanení. Preto treba zásadne upraviť sadzbu 0,3 % daňovou sadzbou. Rovnako ako v prípade nákladov na refinancovanie vychádza komisia – v tomto prípade v prospech NordLB – z jednotnej celkovej daňovej sadzby 50 %. Komisia preto určuje sadzbu 0,15 % p. a. po zdanení.

f) PRVOK POMOCI

(161) Podľa uvedených výpočtov považuje Komisia odmenu vo výške 6,76 % p. a. po zdanení za tú časť kapitálu, ktorú môže NordLB použiť na podloženie svojej obchodnej činnosti, a to asi 1,4 mld. DEM, a vo výške 0,15 % p. a. po zdanení za rozdiel medzi touto časťou a sumou vykazovanou v súvahe NordLB ako vlastný kapitál vo výške 1,5 mld. DEM, teda asi 100 mil. DEM, za odmenu, ktorá je v súlade s trhom.

(162) NordLB platí v súčasnosti odmenu vo výške 0,5 % p. a. po zdanení za sumu, ktorá sa skutočne využíva na podloženie komerčného obchodu. Táto odmena bola po prvý krát zaplatená za rok 1992.

(163) Popri odmene vo výške 0,5 % p. a. po zdanení považuje Nemecko za ďalšiu súčasť odmeny to, že spolková krajina má právo vyberať úroky a splátky, ktoré tečú späť do aktív LTS, ak trhová hodnota aktív prekročí 1,5 mld. DEM.

(164) Podľa názoru komisie by trhový investor nebo pristúpil na skutočnosť, získavania odmeny z príjmov, ktoré závisia od správania sa banky, ktorá spravuje aktíva. Okrem toho neprofitovala NordLB hospodársky z výšky majetku prekračujúcej hodnotu 1,5 mld. DEM (a preto sa v tejto súvislosti ani nemá vyplácať odmena). Výbery z tejto časti aktív LTS preto ani nemožno vnímať ako ďalšiu odmenu, pretože ich hospodársky neznáša NordLB, ale už od začiatku prináležia spolkovej krajine.

(165) Okrem toho Nemecko tvrdí, že dôvodom prevodu boli potenciálne synergické efekty a nie navýšenie vlastného kapitálu v NordLB. Prevod aktív však mal aspoň ten účel, vyhovieť požiadavkám smernice o primeranosti vlastných prostriedkov. Ak pre LTS vznikajú synergické efekty a úspory, je to v prospech LTS znižovaním nákladov, ale nemôžu byť chápané ako protiplnenie NordLB za poskytnutie základných vlastných prostriedkov. Keďže sa z týchto synergických efektov ani neznižuje použiteľnosť prevedeného kapitálu pre NordLB, ani nezvyšujú náklady vyplývajúce z prevodu pre NordLB, nemôžu mať synergické efekty žiaden vplyv na výšku odmeny, ktorý by podľa trhových princípov konajúci investor mohol požadovať od banky za poskytnutý vlastný kapitál. Aj v prípade skutočnej výhody pre spolkovú krajinu v dôsledku synergických efektov by každý účastník súťaže na základe konkurencie bol nútený „zaplatiť“ spolkovej krajine za finančný nástroj (LTS) k primeranej odmene za poskytnutý vlastný kapitál aj „odmenu“ formou takýchto výhod. Ostatne vznikajú synergické efekty v dôsledku zlúčenia spravidla v oboch na zlúčení sa podieľajúcich spoločnostiach. Je ťažké pochopiť, prečo by NordLB vôbec nemala profitovať z týchto výhod. Komisia teda zastáva názor, že pri prípadných synergických efektoch nejde o odmenu, ktorú NordLB platí za prevod LTS.

(166) Okrem toho nevedie ani takzvaný efekt vlastníka k tomu, aby sa vychádzalo z vyššej odmeny ako 0,5 % p. a. Ako sa už uviedlo, investor konajúci trhovo, ktorý už vlastní podiely podniku, by sa nevzdal plnej priamej odmeny, ak jeden podielnik alebo viacerí podielnici profitujú z vkladu kapitálu, bez toho aby sami museli vložiť príslušný príspevok. Keďže NSGV neuskutočnil žiaden kapitalový

vklad zodpovedajúci spolkovej krajine, mala spolková krajina trvať na rozsiahlej priamej odmene.

(167) Prvok pomoci možno vypočítať ako rozdiel skutočných platieb a platieb, ktoré by zodpovedali trhovým podmienkam n.

(168) Výpočet prvku pomoci (v mil. DEM)

Rok 1992

Rok 1992	Jan	Feb	Mar	Apríl	Máj	Jún	Júl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1. Podiel, ktorý je k dispozícii pre komerčný obchod	120	101	145	109	71	0	0	0	0	19	63	162
2. Zostatok (rozdiel k 1 500 mil. DM	1 380	1 399	1 355	1 391	1 429	1 500	1 500	1 500	1 500	1 481	1 437	1 338
Odmena vo výške 6,76 % p. a. (po zdanení) pre 1.	0,67	0,56	0,81	0,61	0,39	0	0	0	0	0,1	0,35	0,91
Odmena vo výške 0,15 % p. a. (po zdanení) pre 2.	0,17	0,17	0,16	0,17	0,17	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,17	0,16
Trhovo obvyklá odmena celkove	0,84	0,73	0,97	0,78	0,56	0,18	0,18	0,18	0,18	0,28	0,52	1,07
												Σ 6,47
Skutočná odmena (po zdanení) (0,5 %) za celý rok 1992												0,9
Prvok pomoci												5,57

Rok 1993

Rok 1993	Jan	Feb	Mar	Apríl	Máj	Jún	Júl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1. Podiel, ktorý je k dispozícii pre komerčný obchod	133	133	207	147	174	1,143	1,222	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
2. Zostatok (rozdiel k 1 500 mil. DM	1,367	1,367	1,293	1,353	1,326	357	278	100	100	100	100	100
Odmena vo výške 6,76 % p. a. (po zdanení) pre 1.	0,74	0,74	1,16	0,82	0,98	6,43	6,88	7,88	7,88	7,88	7,88	7,88
Odmena vo výške 0,15 % p. a. (po zdanení) pre 2.	0,17	0,17	0,16	0,16	0,16	0,04	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Trhovo obvyklá odmena celkove	0,91	0,91	1,32	0,98	1,14	6,47	6,91	7,89	7,89	7,89	7,89	7,89
												Σ 58,09
Skutočná odmena (po zdanení) (0,5 %) za celý rok 1993												7
Prvok pomoci												51,09

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1. Podiel, ktorý je k dispozícii pre komerčný obchod	1 400	1 390	1 390	1 390	1 390	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. Zostatok (rozdiel k 1 500 mil. DM	100	110	110	110	110	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Odmena vo výške 6,76 % p. a. (po zdanení) pre 1.	94,64	93,96	93,96	93,96	93,96	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Odmena vo výške 0,15 % p. a. (po zdanení) pre 2.	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Trhovo obvyklá odmena celkove	94,79	94,12	94,12	94,12	94,12	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Skutočná odmena (po zdanení) (0,5 %)	7	6,95	6,95	6,95	6,95	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Prvok pomoci	87,79	87,17	87,17	87,17	87,17	87,17	85,88	85,88	85,88	85,88

Od 1. januára 1999 sa DEM prepočítava kurzom 1,95583 na eurá. Vklady v DEM treba preto prepočítať na eurá.

(169) Rozdiel medzi dohodnutou odmenou vo výške 0,5 % p. a. a primeranou odmenou vo výške 6,76 % p. a. (za tú časť aktív, ktorú je možné využiť na komerčný obchod NordLB) a taktiež 0,15 % p. a. (z tej časti majetku, ktorá sa zhoduje s bankovou zárukou) je teda pomocou v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES.

(170) Prvok pomoci za obdobie od poskytnutia pomoci až do konca roku 2003 predstavuje vyjadrený v nemeckých markách 923,82 mil. DEM. Táto suma sa prepočíta na eurá a predstavuje 472,34 mil. eur. Majetok LTS má NordLB naďalej k dispozícii. Prvok pomoci sa preto sústavne zvyšuje.

4. *ZLUČITEĽNOSŤ OPATRENIA SO ZMLUVOU O EÚ*

(171) Preto možno konštatovať, že sú splnené všetky kritériá článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES a prevod aktív LTS obsahuje teda štátnu pomoc v zmysle uvedeného článku. Na základe uvedeného treba preveriť, či je pomoc zlučiteľná so spoločným trhom. Treba však pripomenúť, že Nemecko vzhľadom na prípadné prvky pomoci v rámci prevodu aktív uplatnilo len ustanovenie o výnimke článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES.

(172) Nie je možné uplatniť žiadnu z výnimiek článku 87 ods. 2 Zmluvy o ES. Pomoc nie je ani sociálneho charakteru, ani sa neposkytuje jednotlivým spotrebiteľom. Rovnako sa ňou neodstraňujú škody, ktoré vznikli prírodnými katastrofami alebo inými mimoriadnymi udalosťami, ani sa ňou nevyrovnávajú hospodárske nevýhody spôsobené rozdelením Nemecka.

(173) Keďže pomoc nemá regionálne zameranie – nie je ani podporou hospodárskeho rozvoja oblastí s mimoriadne nízkou životnou úrovňou alebo podstatnou nezamestnanosťou a nie je ani určená na podporu určitých hospodárskych oblastí – neplatia ani článok 87 ods. 3 písm. a), ani regionálne aspekty článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES. Pomoc neslúži ani na podporu dôležitého zámeru v spoločnom európskom záujme. Podpora kultúry a zachovanie kultúrneho dedičstva sú rovnako zanedbateľným cieľom pomoci.

(174) Keďže v čase uskutočnenia opatrenia nebola v hre ďalšia hospodárska existencia NordLB, nevzniká otázka, či by zánik jediného veľkého úverového inštitútu, akým je NordLB, mohol viesť v Nemecku ku všeobecnej kríze bankového sektora, čo by na základe článku 87 ods. 3 písm. b) Zmluvy o ES zdôvodňovalo pomoc na nápravu podstatného ohrozenia v nemeckom hospodárskom živote.

(175) Podľa článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES môžu byť pomoci zlučiteľné so spoločným trhom, ak podporujú rozvoj určitých odvetví hospodárstva. Toto by mohlo v zásade platiť aj pre pomoc na reštrukturalizáciu v bankovom sektore. V predmetnom prípade však nie sú dané predpoklady na uplatnenie tejto výnimky. NordLB nie je označená ako podnik v ťažkostiach, pričom by znovunadobudnutie jeho rentability mala podporiť štátna pomoc.

(176) Článok 86 ods. 2 Zmluvy o ES, ktorý za určitých okolnosti pripúšťa výnimky zo zmluvných predpisov zo štátnej pomoci, platí v zásade aj pre sektor finančných služieb. Komisia to potvrdila vo svojej správe o „Službách vo všeobecnom hospodárskom záujme v bankovom sektore“ ([1]).

([1]) Táto správa bola predložená Finančnej a hospodárskej rade 23. novembra 1998, ale bez zverejnenia. Je dostupná na generálnom riaditeľstve Komisie IV – súťaž, rovnako ako na internetovej stránke Komisie.

(177) Nemecko uvádza, že pri prípadnom zvýhodnení NordLB prevodom aktív LTS išlo len o kompenzáciu nákladov pre NordLB, ktoré jej vznikli pri realizácii jej verejnej úlohy. NordLB nie je len krajinskou bankou, ale v regióne Braunschweigu aj sporiteľňou. Preto neplní len klasickú verejnú úlohu krajinských bánk s príslušnými nákladmi, ale aj funkciu sporiteľne.

(178) Nemecko však nekvantifikovalo náklady za uvedené verejné úlohy NordLB. Komisia už len z tohto dôvodu nemohla uznať výnimku z uplatňovania článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES na základe článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES. Okrem toho je zrejmé, že prevod sa uskutočnil z toho dôvodu, aby NordLB bola v stave splniť nové požiadavky na vlastný kapitál. Nie ako kompenzácia za verejnú úlohu NordLB.

(179) Keďže nemožno uplatniť žiadnu výnimku zo zásadného zákazu štátnej pomoci podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES, nie je možné považovať predmetnú pomoc za zlučiteľnú so spoločným trhom.

5. *ŽIADNA TRVAJÚCA POMOC*

(180) V rozpore s návrhom Nemecka nemožno prevod aktív LTS rovnako považovať za zahrnutý v úprave o pomoci ústavnej záťaže a záruky nositeľov.

(181) Jednak nie je už od začiatku splnená skutkový podstata ručenia nositeľov ako výpadkovej záruky voči veriteľom pre prípad, že majetok banky nepostačuje na ich uspokojenie. Vklad kapitálu nie je orientovaný na uspokojenie veriteľov a rovnako nebol vyčerpaný majetok NordLB.

(182) A rovnako nemožno uplatniť ani skutkovú podstata ústavnej záťaže. Ústavná záťaž zaväzuje nositeľa ústavu (spolková krajina Dolné Sasko, NSGV) vybaviť NordLB takými prostriedkami, ktoré sú potrebné na riadnu prevádzku krajinskej banky, ak sa rozhodne v jej prevádzke pokračovať. NordLB však v žiadnom prípade nebola v čase vkladu kapitálu v situácii, v ktorej by nebola možná riadna prevádzka. Vklad kapitálu nebol teda potrebný na udržanie riadnej prevádzky NordLB. Skôr došlo k prevodu kapitálu s ohľadom na nové požiadavky na vlastný kapitál smernice o primeranosti vlastných prostriedkov aby sa v opačnom prípade zabránilo potrebnému nariadenému zníženiu obchodného objemu krajinskej banky, resp. aby sa umožnilo rozšírenie krajinskej banky. NordLB preto mohla v zmysle vedomej hospodárskej predvídavosti spolkovej krajiny ako spoluvlastníka realizovať aj v budúcnosti trhové šance v súťaži. Na takéto normálne hospodárske rozhodnutie spolkovej krajiny nemožno uplatňovať „predpis o núdzi“ ústavnej záťaže. V nedostatku inej uplatniteľnej existujúcej úprave o pomoci podľa článku 87 ods. 1, článku 88 ods. 1 Zmluvy o ES treba preto zaradiť prevod kapitálu ako novú pomoc v zmysle článku 87 ods. 1, článku 88 ods. 3 Zmluvy o ES.

VI. **ZÁVER**

(183) Komisia dospela k záveru, že Nemecko nezákonne poskytlo nové opatrenie pomoci, pričom porušilo článok 88 ods. 3 Zmluvy o ES.

(184) Pomoc nie je na základe článku 87 ods. 2 a článku 87 ods. 3 Zmluvy o ES ani na základe iných ustanovení zmluvy zlučiteľná so spoločným trhom. Pomoc sa preto považuje za nezlučiteľnú so spoločným trhom a musí sa zrušiť. Od Nemecka je potrebné žiadať vrátenie prvku pomoci nezákonného opatrenia.

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. Rozdiel medzi primeranou odmenou vo výške 6,76 % p. a. (po zdanení podniku a pred zdanením investora) a odmeny dohodnutej medzi Norddeutsche Landesbank – Girozentrale a spolkovou krajinou Dolné Sasko vo výške 0,5 % p. a. (po zdanení podniku a pred zdanením investora) za tú časť prevedeného majetku, ktorú Norddeutsche Landesbank – Girozentrale mohla používať od 1. januára 1992 na podloženie svojho komerčného obchodu, je pomoc, ktorá nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

2. Zrieknutie sa primeranej odmeny vo výške 0,15 % p. a. (po zdanení podniku a pred zdanením investora) za časť kapitálu prevedeného na Norddeutsche Landesbank – Girozentrale, ktorú mohla od 1. januára 1992 využívať ako záruku, je pomoc nezlučiteľná so spoločným trhom.

3. Výška pomoci uvedená v odsekoch 1 a 2 predstavuje za sledované obdobie od 1. januára 1992 do 31. decembra 2003 sumu 472,34 mil. eur.

Článok 2

1. Nemecko zruší pomoc uvedenú v článku 1 ods. 1 a 2 najneskôr do 31. decembra 2004.

2. Nemecko prijme všetky potrebné opatrenia, aby príjemca vrátil nezákonne poskytnutú pomoc uvedenú v článku 1 ods. 1 a článku 1 ods. 2.

Pomoc podľa článku 1 ods. 1 a článku 1 ods. 2, ktorá sa musí vrátiť, zahŕňa:

a) za sledované obdobie od 1. januára 1992 do 31. decembra 2003 sumu uvedenú v článku 1 ods. 3;

b) za sledované obdobie od 1. januára 2004 do okamihu zrušenia pomoci, sumu, ktorá bude určená podľa ustanovení metód výpočtu uvedených v článku 1 ods. 1 a článku 1 ods. 2.

Článok 3

Vrátenie pomoci sa uskutoční okamžite a v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva, ktoré umožnia okamžitý a skutočný výkon tohto rozhodnutia.

Vrátená suma zahŕňa úroky, ktoré sú splatné od okamihu, keď príjemca dostal nezákonnú pomoc, až do jej skutočného vrátenia.

Úroky sa vypočítajú podľa ustanovení kapitoly V nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 ([1]).

Článok 4

Nemecko do dvoch mesiacov od oznámenia tohto rozhodnutia informuje Komisiu o opatreniach prijatých na splnenie tohto rozhodnutia, vyplniac priložený dotazník.

Článok 5

Toto rozhodnutie je určené Spolkovej republike Nemecko.

Brusel, 20. októbra 2004

Za Komisiu

Mario MONTI

člen Komisie

([1]) Ú. v. EÚ L 140, 30.4.2004, s. 1.

PRÍLOHA

INFORMÁCIE O VYKONANÍ ROZHODNUTIA KOMISIE

1. **Výpočet sumy, ktorá sa má vrátiť**

1.1. Vyplňte nasledujúce údaje o výške nezákonnej štátnej pomoci, ktorá bola príjemcovi poskytnutá:

Dátum platby (°)	Výška pomoci (*)	Mena	Totožnosť príjemcu

(°) Dátum, kedy bola príjemcovi pomoc (splátka pomoci) poskytnutá (v prípade, že opatrenie pozostáva z niekoľkých splátok, použite na každú splátku samostatný riadok).
(*) Celková výška pomoci poskytnutej príjemcovi (brutto ekvivalent pomoci)

Poznámky:

1.2. Podrobne vysvetlite výpočet úrokov zo sumy pomoci, ktorá sa má vrátiť.

2. **Opatrenia prijaté alebo plánované na účely vrátenia pomoci**

2.1. Podrobne opíšte, aké opatrenia sa prijali a aké opatrenia sa plánujú prijať na účely okamžitého a účinného spätného získania pomoci. Vysvetlite, aké alternatívne opatrenia podľa vnútroštátneho práva sú k dispozícii na vykonanie spätného získania pomoci. V prípade potreby uveďte právny základ prijatých/plánovaných opatrení.

2.2. Uveďte dátum vrátenia pomoci.

3. **Suma pomoci, ktorú už príjemca vrátil**

3.1. Uveďte nasledujúce údaje o výške pomoci, ktorú už príjemca vrátil:

Dátum (°)	Výška vrátenej pomoci	Mena	Totožnosť príjemcu

(°) Dátum splatenia pomoci.

3.2. Pripojte doklady, ktoré preukazujú vrátenie súm pomoci uvedených v tabuľke v bode 3.1.